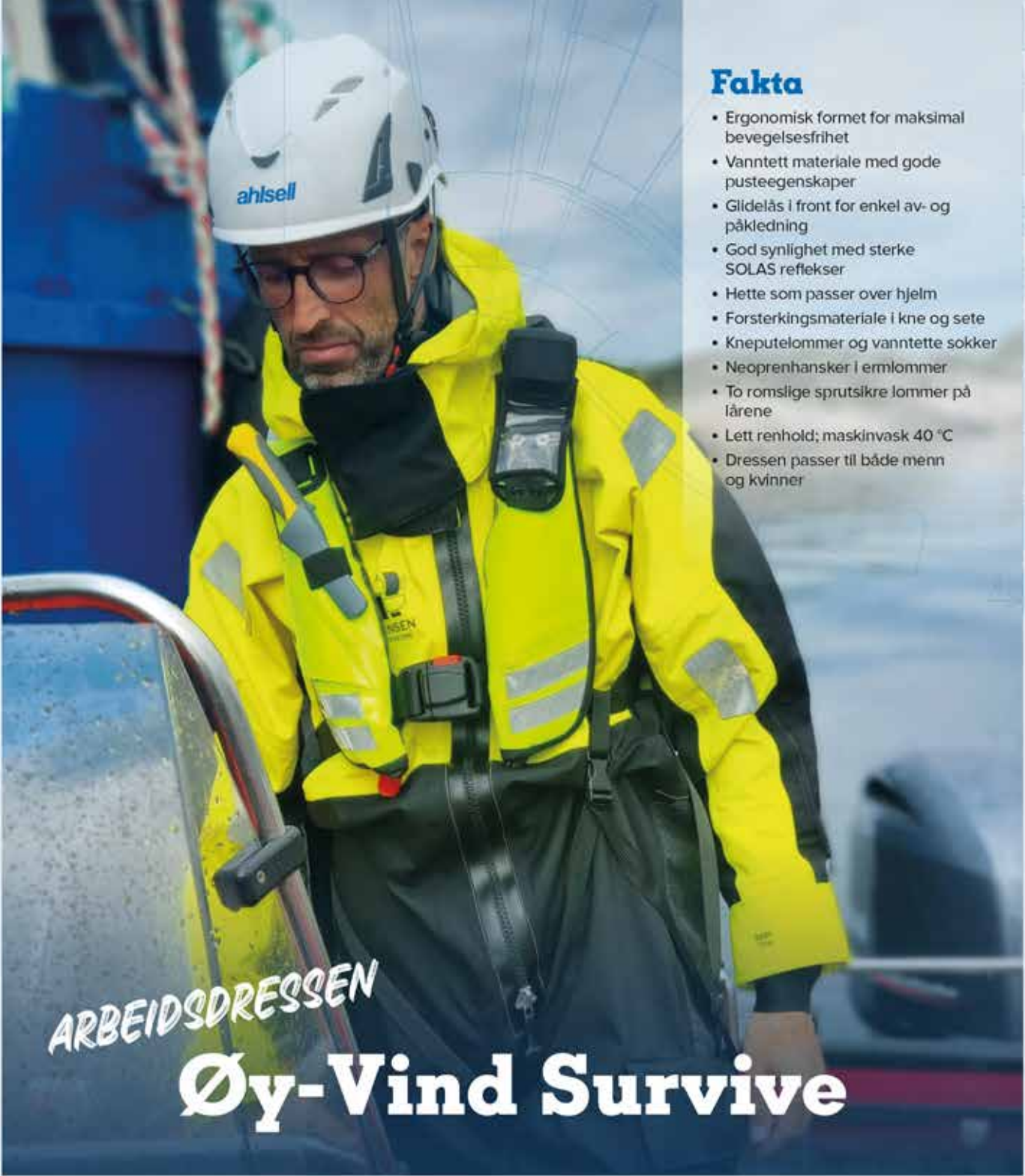

KVARNØY

– Det handler om så
mye mer enn laks

SIDE 12-14

Fakta

- Ergonomisk formet for maksimal bevegelsesfrihet
- Vanntett materiale med gode pusteegenskaper
- Glidelås i front for enkel av- og påkledning
- God synlighet med sterke SOLAS reflekser
- Hette som passer over hjelm
- Forsterkingsmateriale i kne og sete
- Kneputelommer og vanntette sokker
- Neoprenhansker i ermlommer
- To romslige sprutsikre lommer på lårene
- Lett renhold; maskinvask 40 °C
- Dressen passer til både menn og kvinner

ARBEIDSDRESSEN

Øy-Vind Survive

Øy-Vind Survive er en komfortabel og slitesterk arbeidsredningsdrakt for fiskeri og havbruksnæringen. Den er utviklet for å trygge og redde mennesker som faller i sjøen ved å hindre at det kalde vannet kommer inn og kjøler ned kroppen. Den er også designet med et stort fokus på bevegelighet, lav vekt og god komfort.

Dressen har også sertifisering fra SOLAS og ISO og er derfor godkjent for krevende arbeidssituasjoner på sjøen.

Dressen kan erstatte regntøy, varmedresser og annen skallbekledning og benytter 3-lags prinsippet som gjør det mulig å bruke den som en vanlig arbeidsdress hele året. Anbefalt arbeidstemperatur er mellom -30 til +14 °C. Den må benyttes med godkjent redningsvest.

Øy-Vind Survive bør være et førstevalg for røktere, fiskere og for de som har krevende arbeid i forbindelse med service og vedlikehold på sjøen. Drakten er grundig testet av reelle brukere over lang tid med svært gode resultater.

ahlsell

Hva koster én rotte virksomheten din?

Mer enn du tror.

- ⚠ Produksjonsstans
- ⚠ Vareødeleggelser
- ⚠ Tapt omdømme

SMART Skadedyrkontroll

overvåker og rapporterer skadedyraktivitet 24/7

- så du kan slappe av.

Kontaktinfo:

✉ post@anticimex.no

☎ (+47) 41 41 41 28

 Anticimex®
BESKYTTE OG BEVARE

MYHRVOLD
INDUSTRI
MYHRVOLD-GRUPPEN

Nowicki røyke-, koke- og nedkjølingsanlegg for fiskeindustrien.

Svært konkurranse-dyktig på pris og meget god kvalitet.

Løsninger tilbys fra små til store anlegg.

Vi har over 50 års erfaring fra røyke- og kokeanlegg – kontakt oss!

MYHRVOLD-GRUPPEN
FOOD EQUIPMENT SINCE 1909

T. MYHRVOLD AS | FRYSJAVEIEN 33
0884 OSLO | TLF. 22 70 10 00
E-POST: POST@MYHRVOLD.NO
WWW.MYHRVOLDGRUPPEN.NO

DIREKTØREN HAR ORDET: Politisk uro og regulatorisk usikkerhet	6
Andfjord Salmon kobler natur og teknologi på Andøya	8
Når alt vi gjør er å utrede – pliktsystemet trenger handling	10
Det handler om så mye mer enn laks	12
Skal forske på sjømatens betydning for beredskap	16
Norcod AS inn i Sjømatbedriftene: Et strategisk løft for torskeoppdrett	18
Høye priser ... men mer krevende ressursituasjon for nordøstarktisk torsk	20
Folket har talt – slik stemte kysten	24
TRYGG FORVALTNING: Det evige gründer-dilemmaet – Når skal jeg slutte å gjøre alt selv?	28
Behovet for en mer ensartet forvaltning av havbruksnæringen er akutt	30
Prosessering av sjømat med Pulserende Elektrisk Felt (PEF) – Hvor står vi?	32
ADVOKATENS HJØRNE: Ulovlig saksbehandlingstid hos akvakulturmyndighetene	36
Fra merdkant til Storting: Slik løftet Sjømatbedriftene sjømaten inn i valgkampen	40
Comeback for verdensberømt laks	43
RETT FRA ROGNA: Politisk medspiller eller evig kasteball	44
Seafood Expo Global – Barcelona 2026	47
Pukkellaksen – Trussel og mulighet i norske elver	48
KJØKKENBENKEN: Grillet breiflabb	51
Innføring av utvidet produsentansvar på emballasje	52
FIASNYTT	54

Norsk Sjømat gis ut av Sjømatbedriftene.

Redaktør: Harry Tiller, mobil: 95 19 86 73

Ansvarlig redaktør: Robert Eriksson

Redaksjonsråd:

Anette Almås, Geir Martin Lerbukt,
Johann Martin Krüger, Adrian Jørgensen,
Kjetil Hestad, Frode Kvamstad og
Dan Tore Andersen

Annonsealg:

Kathrine Schjetne | Telefon 41 43 24 00

Abonnementspris: kr 1000,- pr. år
Abonnementet løper til det sies opp.

ISSN 0807-1551

Sjømatbedriftene:

Telefon 73 84 14 00 | Telefax 73 84 14 01
Adresse: Pb. 639 Sentrum, 7406 Trondheim
Besøksadresse: Dronningens gt. 7
post@sjomatbedriftene.no
www.sjomatbedriftene.no

Administrerende direktør i Sjømatbedriftene:
Robert Eriksson

Forsidefoto: © Harry Tiller, Sjømatbedriftene

Grafisk design: Britt-Inger Håpnes

Trykk: ETN Grafiske AS
Bladet er trykket på miljøpapir.

Nå må Ap lytte til næringen

Valget er over og Arbeiderpartiet skal fortsatt styre Norge. Det parlamentariske grunnlaget er mer krevende enn noen gang. Ap er avhengig av Rødt, SV, MDG og Senterpartiet for å ha flertall bak seg i Stortinget. Det borger for krevende manøvreringer i stortingssalen de neste fire årene.

For sjømatnæringen kan dette bli krevende. Sjømatbedriftene har tidligere vært tydelig på at Ap nå må søke brede politiske grunnlag for næringspolitikken, for å unngå at viktige regulatoriske grunnlag blir politiske kasteballer gjennom stortingsperioden.

Bare på den måten er det mulig å få på plass forutsigbare rammer for hvordan rammevilkår og forordninger for sjømatnæringen skal bli de neste fire årene.

I utformingen av næringspolitikken til den nye regjeringen er det helt avgjørende at Jonas Gahr Støre og hans regjeringskolleger lytter til næringas innspill, ønsker og behov. Sjømatbedriftene har utfordret Arbeiderpartiet på en rekke saker som blir viktige i kommende stortingsperiode. Vi trenger en regjering som hører på næringas egne folk, og som ikke bare søker råd og innspill fra LO og fagbevegelsen når ny næringspolitikk for fremtiden skal utformes.

I valgkampen lovet Arbeiderpartiet å ta initiativ til en skattekommisjon for å se helhetlig på skattesystemet. Det er fortsatt ingen tvil om at det mest fornuftige for næringen ville vært å fjerne formueskatten, men ser man realpolitisk på situasjonen etter valget så er det neppe sannsynlig.

Dersom det blir noe av en bredt sammensatt skattekommisjon, slik Ap har lovet, er det helt avgjørende at også representanter fra norsk sjømatnæring inviteres inn. På den måten vil det være mulig å lansere konkrete tiltak og justeringer på et helhetlig skattesystem som trekker skattepolitikken i riktig retning. En av tiltakene som en slik kommisjon må se nærmere på er en maksgrænse for eierbeskatning, slik Sjømatbedriftene har foreslått.

SJØMATBEDRIFTENE

Sjømatbedriftene, er en landsdekkende nasjonal og politisk uavhengig arbeidsgiver- og næringsorganisasjon for fiskeri- og havbruksnæringen. Vi representerer alle ledd i næringen – fra produksjon til salg. Vårt formål er å utvikle sjømatnæringen på en miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig måte.

Alle bedrifter som produserer eller omsetter fisk og sjømat kan bli medlemmer i Sjømatbedriftene. Sjømatbedriftene har i dag medlemsbedrifter innen områdene eksportører, grossister, foredlingsbedrifter, fiskemottak, slakterier, detaljister og oppdrettere. Vi ivaretar medlemsbedriftenes felles interesser av næringspolitisk, økonomisk og faglig art.

Fagbladet Norsk Sjømat er en del av dette arbeidet.

Sjømatbedriftene har et styre av tillitsvalgte og egne fagutvalg.
Administrasjonen sitter i Trondheim.

POLITISK URO OG REGULATORISK USIKKERHET

Stortingsvalget 2025 ga et formelt flertall til venstresiden med 88 mandater, mot 81 for borgerlig side.

TEKST: ROBERT HOLMØY ERIKSSON, ADMINISTRERENDE DIREKTØR I SJØMATBEDRIFTENE

Robert Holmøy Eriksson,
adm. direktør i
Sjømatbedriftene

Politisk flertall, men svak styring

Arbeiderpartiet styrket sin posisjon noe, men står nå overfor en krevende parlamentarisk situasjon: For å få gjennomslag i tunge saker som statsbudsjettet, er de avhengige av støtte fra SV, Senterpartiet, Rødt og MDG – en politisk sammensetning som i seg selv bærer kimen til ustabilitet.

SV er nå større enn Senterpartiet, og det påvirker den interne maktbalansen på venstresiden. Dersom Senterpartiet skulle søke seg mot sentrum-høyre, kan flertallet raskt skifte – og borgerlig side ville da ha 90 mandater, mot 79 for venstresiden. Dette gjør det politiske landskapet uforutsigbart – og potensielt flyktig.

MDGs gjennombrudd og usikkerhet rundt sperregrensen

Valgkampen var preget av spenning knyttet til sperregrensen. Det var knyttet en særlig spenning til MDG, som til slutt kom over sperregrensen med rundt 24 000 stemmer. Dette ga partiet en historisk framgang fra 3 til 8 mandater – og ble avgjørende for at venstresiden kunne sikre seg regjeringmakten.

MDGs oppslutning skjøt fart mot slutten av valgkampen og det var i stor grad taktisk stemmegivning som gjorde at de til slutt passerte den magiske sperregrensen. Uten dette ville venstresiden ikke fått flertall. Dette illustrerer hvor små marginer som avgjorde regjeringmakten ved årets valg.

Et skjørt flertall gir muligheter – og risiko

For norsk sjømatnæring betyr denne politiske situasjonen at vi må tenke strategisk. Vårt handlingsrom vil i stor grad ligge i å trekke politikken mot sentrum og høyre. Der ligger det en mulighet til å komme frem til bredere og mer næringsvennlige løsninger.

En eventuell regjeringskrise er ikke usannsynlig når vi kommer til behandlingen av statsbudsjettet for 2027 neste høst, og dette kan føre til regjeringsskifte. I et slikt scenario er det sannsynlig at Fremskrittspartiet vil velge å stå utenfor regjering, og innta en strategisk opposisjonsrolle frem mot valget i 2029 – et grep som kan gi økt gjennomslag for partiet, samtidig som en Høyre-ledet sentrum/høyre-regjering overtar styringen.

Ulike partistrategier mot 2027

Det er gode grunner til å anta at partiene vil posisjonere seg noe ulikt frem mot kommune- og fylkestingsvalget:

Det er etter mitt skjønn svært sannsynlig at Senterpartiet vil søke å gjenvinne tapt terreng, noe som fort kan føre til at partiet tvinges til å skape avstand til venstresiden, for å unngå å bli et "budsjettgissel" for SV, Rødt og MDG.

Høyre er i gang med å forberede en ny ledelse, som vil overta partiet etter landsmøtet i februar neste år. Det vil nok være et klart krav fra partiets tillitsvalgte og folkevalgte at Høyre skal ha som sitt klare mål og gjenerobre posisjonen som det ledende borgerlige partiet, og med mål om regjeringsskifte. Om partiet og den nye ledelsen er klar kan dette skje allerede i løpet av 2026.

"For norsk sjømatnæring betyr denne politiske situasjonen at vi må tenke strategisk."

Venstre og KrF kjemper for å holde hodet over vann (sperregrensen) og beholde politisk relevans. Kjenner jeg Fremskrittspartiet rett vil de gjøre det som står i sin makt for å opprettholde sin posisjon som det ledende ikke-sosialistiske partiet på høyresiden. Dette gjør det sannsynlig at partiet vil la en Høyre-ledet Høyre-sentrum-regjering overta – og hvor FrP forblir på Stortinget og kan få større politisk innflytelse utenfor regjering.

Arbeiderpartiet vil forsøke å fremstå som styringsdyktig parti som evner å skape politisk stabilitet, og kan søke støtte fra sentrum og Høyre ved behov, selv om de har forpliktet seg til å ta rundene med «tutti-frutti-kammeratene» først.

Statsbudsjettet for 2026 vil nok bli vedtatt – alt annet ville vært pinlig for partiene som har pekt på Støre som «sin» statsminister. Men når vi kommer til høsten 2026, og statsbudsjettet som partiene skal drive kommunevalgkamp på skal behandles, kan alt stå på spill. Vi kan fort oppleve budsjettkaos, regjeringskrise og et mulig maktskifte.

En ny virkelighet for havbruksnæringen

Før sommerferien behandlet Stortinget Havbruksmeldingen, som bar preg av å være hastverksarbeid. Heldigvis ble det inngått et bredt politisk forlik som gir muligheter til å kunne få havbrukspolitikken inn på et mer riktig spor.

Et viktig punkt var at Stortinget ba regjeringen vurdere konsekvensene av å oppheve selskapenes MTB (maksimalt tillatt biomasse) som en grunnleggende reguleringsmekanisme for havbruksnæringen. Det å skulle oppheve selskapets MTB vil etter vårt syn være en dramatisk feilslutning – spesielt for små og mellomstore aktører. Heldigvis fikk Sjømatbedriftene bred politisk forståelse i Stortinget for risikoen dette innebærer, og et klart flertall har nå bedt regjeringen utrede konsekvensene nøye.

MTB: Et kinderegg for norsk havbruk

Siden 2005 har MTB vært den bærende reguleringsmekanismen i norsk havbruk. Alternativet – en direkte regulering på lakselus – fremstår som lite gjennomførbart og uforutsigbart. MTB er et langt mer velegnet verktøy, som muliggjør:

RESULTAT LANDSBASIS

Parti	Oppslutning i %	Antall mandater
Sosialistisk side		
Arbeiderpartiet	28,0 (+1,8)	53
SV	5,6 (-2,0)	9
Senterpartiet	5,6 (-7,9)	9
Rødt	5,3 (+0,6)	9
MDG	4,7 (+0,8)	8
Totalt	49,2	88
Borgerlig side		
Fremskrittspartiet	23,8	47
Høyre	14,6	24
KrF	4,2	7
V	3,7	3
Andre	4,5	0
Totalt	50,8	81

- Regulering av miljøbelastning (lakselus, slam og sykdom)
- Kontroll over regional og nasjonal produksjonskapasitet
- En dynamisk balanse mellom bærekraft og vekst
- MTB fungerer som en flerdimensjonal regulering, der ett styringsverktøy kontrollerer flere faktorer. Å erstatte dette med en ensidig lusekvote, vil gi økt risiko, redusert forutsigbarhet – og kan i verste fall føre til nedleggelse for mindre aktører.

Neste steg

Vårt mål fremover er klart: Selskapets MTB som reguleringsmekanisme må bestå. Den kan videreutvikles med insentiver for lavere miljøpåvirkning og i tråd med Havbruksutvalgets forslag.

Vi står nå foran en viktig politisk kamp – og den vil kreve samling, tydelig kommunikasjon og medlemsinvolvering. Sjømatbedriftene skal fortsatt være en tydelig stemme i samfunnsdebatten – med klare budskap der andre tier, og med en pragmatisk og løsningsorientert tilnærming til en fragmentert politisk virkelighet.

“Vi står nå foran en viktig politisk kamp – og den vil kreve samling, tydelig kommunikasjon og medlemsinvolvering.”

ANDFJORD SALMON

kobler natur og teknologi på Andøya

Til tross for Norges ledende rolle innen global matproduksjon, har veksten stagnert. Norsk Sjømat ønsker å belyse nybrottsarbeid i sjømatnæringen, og i denne runden har vi tatt en prat med Martin Rasmussen som er administrerende direktør i Andfjord Salmon, som bygger et enormt landbasert oppdrettsanlegg på Andøya helt nord i Nordland.

TEKST: JOHANN MARTIN KRÜGER SJØMATBEDRIFTENE. **FOTO:** ANDFJORD SALMON

“I fjorden er det flere grader høyere temperatur fordi at Golfstrømmen kommer rett inn i Andfjorden.”

Under anlegget på Kvalnes er det sprengt ut store tunneller for inntak av sjøvann.

Selskapet er børsnotert og har konsesjon for 10 000 tonn på første lokalitet, som er under bygging, og samtidig har de allerede hatt første produksjons-syklus. I høst settes ny fisk inn i de første nybygde produksjonsenhetene.

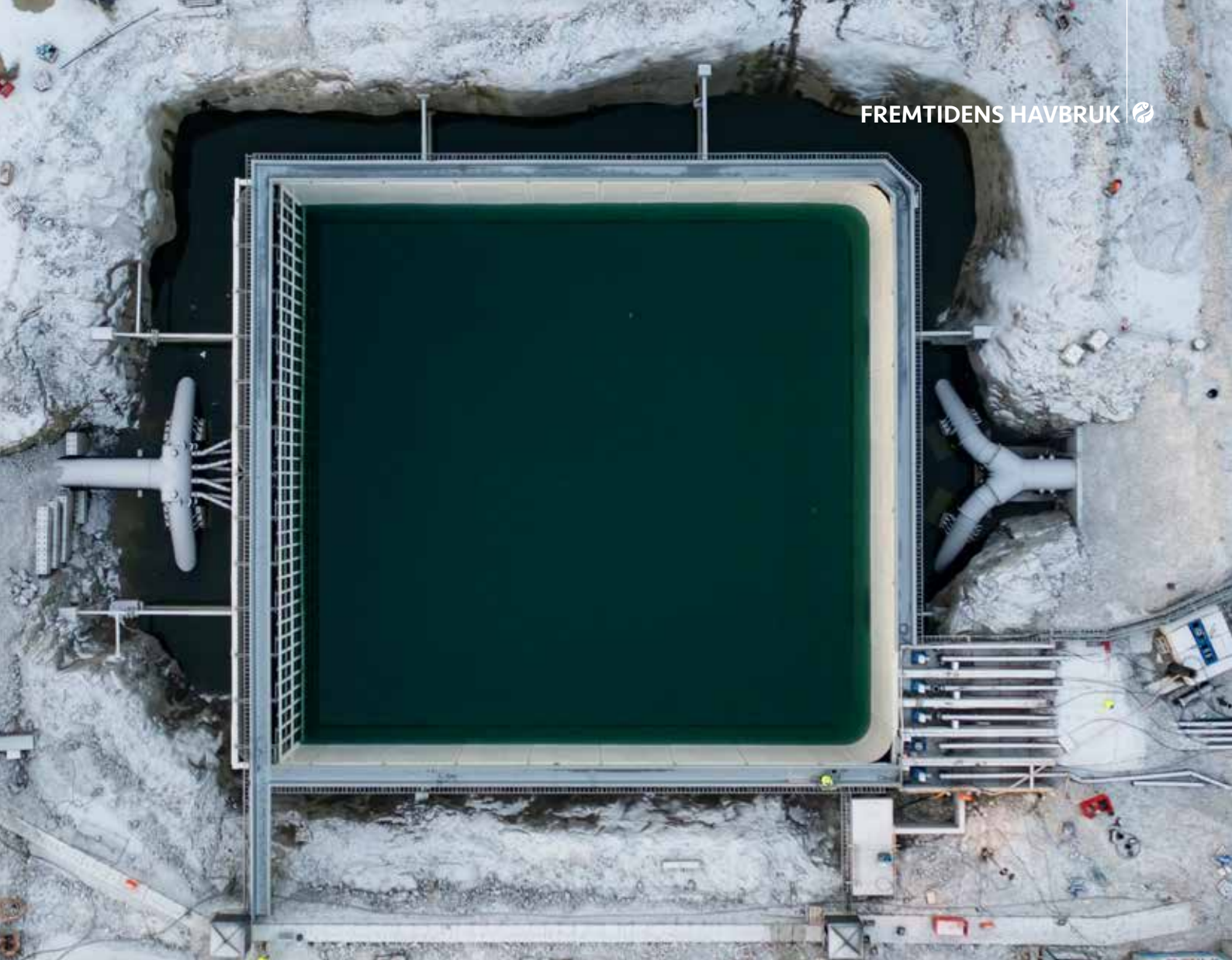
De siste årene har det vært stagnasjon i produksjons-volum fra kystnært oppdrett. Trafikklyssystemet har ikke fungert på den måten som myndighetene den gang ønsket, og næringen har blitt nødt til å se på nye teknologiske løsninger for å sikre videre vekst i næringen. Landbasert oppdrett er en av disse løsnin-gene. Andfjord Salmon har utviklet en egen form for gjennomstrømmingsteknologi på sitt anlegg, som setter jevn strøm i hele den enorme produksjonsen-heten på 25 000 m³. Valg av teknologi har vært basert på et ønske om å utnytte Andfjordens naturlig gode utgangspunkt for å produsere atlantisk laks.

– Valget om å starte her i Andfjorden går langt til-bake i tid hvor man gjorde en undersøkelse for sjøbasert oppdrett utenfor Andøya. Da fant de ut at det var mye høyere sjøtemperatur i Andfjorden enn i nabofjorden. Først trodde de det var feil i målingene, men det var det ikke. I fjorden er det flere grader høyere temperatur fordi at Golfstrømmen kommer rett inn i Andfjorden. Som gjorde at Andfjorden var et veldig spennende sted å produsere laks. Lokaliteten er likevel utfordrende værmessig, og man måtte finne andre alternativer enn å drive i sjøen. På land ved Andfjorden er det ganske flatt, og brådypt ut i sjøen. Det ble da vurdert hvordan vi best kunne utnytte dette utgangspunktet, ved å knytte land og sjø sam-men for å ivareta det gode utgangspunkt. Så du kan si at det er blitt et landbasert prosjekt med sjø- baserte forhold, forteller Martin.

Andfjord Salmon har gjort flere spennende grep for å sikre at fisken har det best mulig i produksjonsen-heten. De henter inn vann på 50 meters dyp, under lusebeltet. Vannet føres inn i et enormt tunnelsystem under anlegget, som forer alle produksjonsenhetene med tilstrekkelig vann både for nødvendige strøm-forhold og utskifting av vann. Videre har de installert betongvegger med en spesiell UHPC (ultra high per-formance concrete) mer eller mindre vedlikeholds-fritt, optimalt med tanke på biologien, og veldig lett å holde rene. Det viser seg å ha resultater, da de i første produksjonssyklus oppnådde en overlevels-es-grad på 97,5 %.

– Prosjektet som vi nå har produksjon i på Kvalnes har vært i utvikling i 20 år. I 2022 hadde vi første utsett, og produksjonssyklusen gikk inn i 2023 da

vi hadde vårt første slakt. Vi har opplevd veldig god fiskevelferd, og gode resultater på fisken vår – det var det aller viktigste. Produksjonen har vist god vekst, god førfaktor og vi så at vi kunne drive veldig energieffektivt som ga lave produksjonskostnader, sier Rasmussen.

Byggingen av anlegget ble startet i 2019 og siden har det vært opp mot 600 personer i sving på Kvalnes for å få på plass topp moderne produksjon av laks på Andøya. Martin forteller at de etter planen i 2027 skal være klar for å ha fisk i alle produksjonsenhetene, som vil bety en årlig produksjon på rundt 23 700 tonn HOG årlig.

Rett for sommeren ble de nye funksjonskravene for landbasert oppdrett innført for nye landbaserte oppdrettstillatelser. Sjømatbedriftene, sammen med Andfjord Salmon mente i sine høringssvar at forslaget om å kreve desinfeksjon av inntaksvann for alle nye landbaserte oppdrettsanlegg ikke var teknologinøytralt. Andfjord Salmons konsept har gjort et bevisst valg om å ikke desinfisere inntaksvannet, nettopp som

en del av selskapets biosikkerhet. I tillegg gir desinfeksjon et langt høyere strømforbruk i en verden som i fremtiden skal bruke enda mer strøm.

– Det er et konsept som består av en veldig høy gjennomstrømming av vann, som betyr at du ikke får en akkumulering av agens. I tillegg har vi dypvannsinntak, som reduserer sannsynligheten for smitten. Et naturlig sjøvann gir en naturlig utvikling av immunforsvaret til fisken, som gjør den mest mulig motstandsdyktig dersom det skulle oppstå smitte. Det mener vi gir den beste mulige biosikkerheten med det konseptet og de forutsetningene vi har, forteller Martin Rasmussen.

– Men vi har forståelse og respekt for at man må utvikle gode rammevilkår for å få til en bærekraftig utvikling. Vi skulle derimot ønske at man ikke innførte regulatoriske utgangspunkt, som kan være kontraproduktiv uten at det legges til grunn nødvendig kunnskap og konsekvensutredninger, legger han til.

Bilde av Andfjords første produksjonsbasseng, allerede har to av de tolv ytterligere bassengene blitt tatt i bruk.

“Det er et konsept som består av en veldig høy gjennomstrømming av vann, som betyr at du ikke får en akkumulering av agens.”

Når alt vi gjør er å utrede

– PLIKTSYSTEMET TRENGER HANDLING

Regjeringen gikk før valget ut med at det skal nedsettes et partssammensatt utvalg som skal vurdere leveringspliktene for torsketrålere. Målet er å sikre at kystsamfunn får mer av verdiskapingen, at råstoff til lokal bearbeiding og sysselsetting blir bedre sikret, og at pliktsystemet – som består av tilbudsplikt, bearbeidingsplikt og aktivitetsplikt – fungerer bedre enn nå.

KRONIKK: GEIR MARTIN LERBUKT, SJØMATBEDRIFTENE

Geir Martin Lerbukt,
faglig leder for fangst
og industri i
Sjømatbedriftene.

Det er prinsipielt vanskelig å være uenig i målet. Verdien i fiskeriene bør komme kystsamfunnene til gode, ikke flyte av gårde til de som bare kjøper kvotene, bearbeider minst mulig og sender mest mulig av råstoffet andre steder. Men spørsmålet er: Hvorfor virker det som om regjeringen hver gang ender opp med å opprette utvalg – i stedet for å sette i verk politikk? Og vil det nye utvalget virkelig klare å gjøre noe som er praktisk og konkret, ikke bare prinsipielt og symbolsk?

Pliktsystemet: hva er det, og hvorfor skaper det kontrovers?

Pliktsystemet for torsketrålere innebærer:

- **Tilbudsplikt:** rederier med torsketråltillatelse må tilby en del av fangsten til bestemte foredlingsanlegg i Nord-Norge, til markedspris.
- **Bearbeidingsplikt:** et krav om at minst 75 % av torsk kjøpt under tilbudsplikten faktisk bearbeides i det aktuelle anlegget (filetering, salting, tørking, eller annen videreforedling).
- **Aktivitetsplikt:** foredlingsanlegg plikter å ha reell og kontinuerlig drift – ikke bare ta imot fisk, men bearbeide og opprettholde aktiv produksjon og sysselsetting.

Disse pliktene omfatter omtrent halvparten av den norske torsketrålflåten.

«Utvalgssyke» – har vi råd til flere utredninger?

I en lederartikkel i Fiskeribladet heter det at regjeringen lider av «utvalgssyken», og at man heller burde vekket til live tidligere forslag – nemlig Sandbergs trålpiktforslag fra 2017 – enn å stadig nedsette utvalg for å utrede.

Dette reiser et viktig spørsmål: Er vi i en posisjon hvor tiden for utredninger er over, og handling må komme? Mange aktører mener at systemet allerede er godt nok belyst – det som mangler, er politisk mot og vilje til å ta upopulære valg som innebærer restriksjoner, omlegging og kanskje kortsiktige kostnader, til fordel for langsiktig gevinst for kystsamfunnene.

Nedsettelse av stadig flere «utvalg» kan i seg selv bli et problem:

1. **Tidsforsinkelse:** Hvert utvalg tar tid – møter, høringer, forslag. I mellomtiden forblir dagens system med dets skjevheter, svakheter og fare for fraflytting i distriktene.

2. Politisk ansvarsdiffusjon: Når alt overlates til et utvalg, kan ansvaret skyves fra politikere til utredningsinstans, slik at handling feiler på grunn av at det aldri er noen som "eier" beslutningen.

3. Symbolpolitikk: Det kan være enklere politisk å love utvalg og høringer enn å pålegge produksjons- og aktivitetsplikter som virkelig utfordrer aktører som har hatt fordeler av dagens ordning.

Hva bør utvalget gjøre – og hva bør beslutningstakere kreve?

For at dette utvalget skal bli mer enn nok et papirprosjekt, må flere ting være på plass:

- **Klare tidsfrister med forpliktelser.** Ikke bare "se på", men "foreslå", "vedta", "implementere innen ...". Og politikerne må være villig til å følge opp.
- **Kunnskap om virkelighetsforhold.** Utvalget må ha full oversikt over kostnader ved bearbeiding i distrikter – infrastruktur (vei, kai, strøm), tilgang til arbeidskraft, klimautfordringer, logistikk, kvalitet, osv.
- **Økonomisk støtte og incentiver.** Å stille krav er én ting; å gi støtte for modernisering av foredlingsanlegg, støtte til distribusjon og tilgang til kapital er noe annet.

- **Konsekvensanalyser.** Hvilke konsekvenser får endringer for små foredlingsbedrifter? For ansatte? For eksport? For miljø? Viktig at disse vurderes og kommuniseres.

- **Tydelig politisk lederskap.** Departement og regjering må stå bak og eie konsekvensene – også når det betyr å tape noe økonomisk hvor det blir vanskelig for noen aktører.

Fra ord til handling

Pliktsystemet ble innført med gode intensjoner – å styrke lokal verdiskaping, bosetting, sysselsetting og rettferdig fordeling av fiskeressursene. Pliktene har over tid blitt utvannet, og forsøk på å gjenopprette intensjonene har i stor grad blitt møtt med utredning etter utredning, og få konkrete endringer.

Regjeringens nye utvalg kan bli en viktig mulighet til å ta grep. Men det krever mer enn bord-tenkning: det krever vilje til å stille krav, til å ta upopulære beslutninger og til å bruke politisk kapital. Kystsamfunnene fortjener at det tas tak i problemstillingen.

Kronikken er utarbeidet med hjelp av kunstig intelligens.

"Pliktsystemet ble innført med gode intensjoner – å styrke lokal verdiskaping, bosetting, sysselsetting og rettferdig fordeling av fiskeressursene."

Foto: © Johan Wildhagen | Norges Sjømatråd

Det handler om så MYE MER ENN LAKS

Møt Marthe, Andreas og Ida. Stolte over å være en del av Kvarøy-konsernet og sjømatnæringen. Men for de tre handler dette livet om mye mer enn laks, mat og jobb.

TEKST OG FOTO: HARRY TILLER, SJØMATBEDRIFTENE

“Selv om det bor bare 100 mennesker her, så skjer det noe hele tiden.”

*Indre Kvarøy på Helgelandskysten. Her holder Kvarøy-konsernet til.
Foto: Ole Dalen*

Det handler like mye om å være en del av et levende lokalsamfunn, om å skape arbeidsplasser, om å skape liv, latter og lys i og mellom husene der de bor.

– Det er så mye mer enn laks, krangel om formueskatt og rammevilkår. Jeg kom hit for en måned siden for å begynne som trainee. Jeg stortrives. Selv om det bor bare 100 mennesker her, så skjer det noe hele tiden. Jobben er spennende, det er mye nytt å lære. Og lokalsamfunnet her på Kvarøy er helt fantastisk, sier Marthe.

Ferskingen stortrives

Marthe Brønlund er helt fersk, både i laksebransjen og som innbygger på den lille øya. Oppvokst på Langhus i Follo, milevis fra saltvann og laksemerder. Utdannet fra NTNU i Trondheim, med en master om fiskeslam under armen, søkte hun og fikk plass

i Kvarøy-konsernet. For ikke lenge siden sto hun på kaia på Indre Kvarøy, klar for et år på øya. Jobb i førsentralen er en av oppgavene hennes innenfor produksjon.

– Jeg visste ikke så mye om Kvarøy, annet enn det jeg hadde sett på Instagramkontoen «Kvarøyliv». Nå, etter et par måneder på jobb, kjenner jeg de aller fleste. Vi har startet en bokklubb og har masse annet sosialt. Det skjer mye mer her enn på Langhus eller i Trondheim, sier hun.

Fra lærer til laks

Andreas Aasvik har vært i bransjen siden januar 2024. Den tidligere læreren ville prøve et nytt yrkesliv, og plutselig var han en del av Kvarøy han også. Bosatt på fastlandet, og pendler til og fra Kvarøy.

– Jeg hadde lite erfaring med laks, men ville gjøre noe annet. Nå leder jeg logistikk og salg. Det meste vi produserer her ute selger vi til USA. Det gjør meg stolt å tenke på hvor mye mat vi lager på denne lille øya, og hvor langt ut i verden laksen vår reiser, sier Andreas.

Vokser og trives

Både Marthe og Andreas har opplevd at venner og kjente har stusset over yrkesvalget og utvist liten forståelse for oppdrettsbransjen. De mener det hersker mange fordommer og feilaktige holdninger til næringen.

– Det var flere av vennene mine som ikke forsto hvorfor jeg ville jobbe i en slik næring som mange mener er dårlig på fiskevelferd og som har mange negative sider. Men jeg har møtt en næring som tar utfordringene på alvor, som vil bli bedre, mer bærekraftig og som bryr seg om at fisken har det bra. Dette er en næring som har kommet for å bli, som er viktig for veldig mange og som fører med seg veldig mye positivt. Jeg er stolt av å være en del av dette, sier Marthe.

Det er Andreas enig i. Han har hatt noen diskusjoner med ivrige laksefiskere som er bekymret for villaksen, men i lokalmiljøet er folk positive til hva næringen gir.

– Hva ville Helgelandskysten og Lurøy vært uten oppdrett da? Ingen ting? Her ute på Kvarøy bor det 100 mennesker, 25 prosent av dem jobber i Kvarøy-konsernet. Ringvirkningene er enorme, det skapes arbeidsplasser, folk kommer flyttende. De får unger og holder liv i skole og barnehage. Nå er det fire kvinner her som snart skal ha barn, øya i kommunen vokser og folk trives. Uten oppdrett ville det kanskje bodd 700 her, nå er vi snart 2000 mennesker, sier Andreas.

Må fortelle nye historier

Både Marthe og Andreas mener sjømatnæringen må bli flinkere til å fortelle andre historier om næringen enn de som ofte kommer frem i media og i den offentlige debatten.

– Vi som jobber her må bli flinkere til å fortelle hva denne næringen betyr for lokalsamfunnene langs

Andreas Aasvik, Ida Knutsen og Marthe Brønlund har valgt et liv blant sjø, måker, laks og fjell på Helgelandskysten. De er opptatt av at næringen må snakke mer om matproduksjon og hvordan oppdrett sørger for levende kystsamfunn.

– Det er ikke nok med fin natur og en jobb å gå til. Skal folk jobbe og leve i små lokalsamfunn så må det tenkes helhetlig, sier Ida Knutsen.

“Når vi rekrutterer må vi også bygge et samfunn der folk kan gjøre mer enn å gå på jobb og se på fjellene.”

kysten, for arbeidsplassene, hverdagslivet, matleveransene til en hel verden. Vi må bli flinkere til å fortelle folk i Norge hva vi driver med, og hva dette betyr. Det blir for mye snakk om milliarder, om skatt og rammevilkår, vi trenger å vise frem et annet bilde også, er budskapet fra de to.

Jobb og natur er ikke nok

Ida Knutsen er deleier og ansvarlig for sosiale medier og merkevarebygging i Kvarøy-konsernet. Oppvokst på Kvarøy og gift med daglig leder Alf-Gøran. Etter flere år i andre yrker ble hun til slutt en del av oppdrettsnæringen hun også.

Det er ikke vanskelig å se at Ida brenner for Kvarøy.

Ikke bare for oppdrettsselskapet, men for hele samfunnet her ute på Helgelandskysten. Hun tar oss med på en kjapp runde på øya. Forbi oppvekstsenteret der barnehageungene leker i solskinnet. Vi spaserer forbi nye leilighetsbygg, satt opp av Kvarøy-konsernet og Lurøy kommune slik at ansatte som kommer hit har et sted å bo.

Vi rusler forbi lekeplassen og informasjonstavlene som forteller om arkeologiske funn fra Merovingertiden i Norge – før vikingetiden. Vi går forbi puben, den døgnåpne og selvbetjente matvarebutikken, utstillingen av gamle nordlandsbåter og kystkultur som Idas far har samlet gjennom årene. Vi spaserer forbi forsamlingshuset og restauranten og puben som er åpen i sommerhalvåret.

100 personer bor på øya, mange flere jobber her. Kvarøy er et levende kystsamfunn med tro på fremtiden – mye takket være Kvarøy-konsernet og Snekkerfabrikken AS – øyas hjørnesteinsbedrifter.

– Vi som driver i denne næringen må tenke helhetlig, ikke bare på laks og omsetning. Det handler om å skape en helhet, for de som skal jobbe her også. Det er ikke nok å lokke med en fast jobb og fin natur. Når vi rekrutterer må vi også bygge et samfunn der folk kan gjøre mer enn å gå på jobb og se på fjellene, sier Ida.

Og det har de lyktes med på Kvarøy. Det kan Marthe, Andreas og Ida skrive under på.

New concept for hygienic design

At Habasit, we understand the importance of maintaining food-safe processing conditions. Designing the new Habasit Super HyCLEAN belt range, we looked at the best available market standards for plastic modular belts and removed their weak spots

From reducing spaces where product residue and soiling can collect to making the belt easier to clean – we are confident you will see your benefits with a naked eye. But even under the microscope, results show up to 4,1 x less soiling and 20 x fewer colony forming units compared to other hygienic plastic modular belts.

Habasit Norge AS
order.se@habasit.com
www.habasit.com
+47 23 960 725

Habasit – Solutions in motion

Strømvavtaler tilpasset din bedrift

Med Fjordkraft i stikkontakten får bedriften din både gode strømvavtaler med mulighet til prissikring og spennende, klimasmarte løsninger som hjelper dere til en mer effektiv energihverdag. Snakk med oss om:

- Solcelleanlegg
- Energioptimalisering
- Elbil-lading for bedrifter og boligselskap
- System for energiovervåkning

Se mer av det vi kan tilby bedriften din på
[Fjordkraft.no/bedrift](https://fjordkraft.no/bedrift)

 Fjordkraft Bedrift

Skal forske på sjømatens BETYDNING FOR BEREDSKAP

Enorme mengder sjømat fanges og produseres i Norge. Det setter landet på verdenskartet over matproduksjon. Nå skal fire tunge forskningsmiljø belyse grundig den norske sjømatens rolle i nasjonal og global matberedskap.

TEKST: ANNE-MAY JOHANSEN, KOMMUNIKASJONSLEDER SJØMAT, NOFIMA

Hver dag – året rundt – produserer og eksporterer Norge 38 millioner måltider med sjømat. I en urolig verden, spiller denne produksjonen en viktig rolle for å sikre tilgang på næringsrik mat – i Norge, Europa og deler av det øvrige verdensmarkedet. Likevel er sjømat og sjømatproduksjon så vidt nevnt i analyser av matberedskapen i landet.

Forsvarets forskningsinstitutt (FFI), Transportøkonomisk institutt (TØI), Havforskningsinstituttet (HI) og Nofima skal skaffe bred, forskningsbasert dokumentasjon av sjømatens rolle og betydning for mat-

sikkerhet og beredskap. Og foreslå samfunnsnyttige tiltak for å sikre forsyning i krisetider.

– Vi skal se på sårbarhet i tilgangen på mat, mangel på før, økte handelsbarrierer og konsekvenser av mangel på energi og transportmuligheter. Slik kunnskap vil alle deler av sjømatnæringen og myndighetene behøve, når sårbarhet skal kartlegges og beredskapsplaner utformes, sier Magnar Pedersen. Han leder prosjektet på vegne av Nofima.

Et stort paradoks

Sjømat er næringsrik, og Norge er en av verdens største eksportører av sjømat. Derfor mener han det er et stort paradoks at sjømat og sjømatproduksjon har en så beskjeden rolle i landets totalberedskapsplan.

Nofimas administrerende direktør, Bente Torstensen, er glad for at arbeidet nå kan starte:

– Beredskap er noe vi må ta tak i raskt. Nå skal vi samarbeide på tvers av sektorer og fagområdet. At fire viktige forskningsmiljø går sammen om å avdekke utfordringer, er unikt i norsk sammenheng, sier Torstensen.

Hun mener potensialet for å finne gode, samfunnsnyttige løsninger er stort

FFI ser også stor verdi i samarbeidet:

– Vi har allerede jobbet mye med å se på sårbarheter i det norske matsystemet, særlig sjømat. Dette prosjektet passer godt for FFI, sier sjefsforsker Gunn Alice Birkemo.

Nødvendig med helhetlig tilnærming

Matsystemer har økende oppmersomhet i både EU og Norge. Det gjør det nødvendig å forstå og

“Vi skal se på sårbarhet i tilgangen på mat, mangel på før, økte handelsbarrierer og konsekvenser av mangel på energi og transportmuligheter.”

- Vi styrker oss for å kunne levere det ansvarlige myndigheter trenger av kunnskap om sjømat-systemene og beredskap, sier Magnar Pedersen. Foto: Håvard Boge, Nofima

dokumentere sjømatsektorens rolle i det komplekse landskapet. Global oppvarming, endringer i folkehelse og et økende risikobilde gjør det dessuten mer nødvendig med en helhetlig tilnærming til matsikkerhet og beredskap.

– Krig og pandemi har illustrert en rekke sårbarheter i de globale forsyningskjedene. Det er fremhevet i Totalberedskapsmeldingen, som ble behandlet i Stortinget i mai i år, påpeker Magnar Pedersen.

Sjømatnæringen har imidlertid i liten grad blitt innlemmet i de nasjonale planene for å sikre innbyggerne mat i krisesituasjoner. Prosjektlederen viser til at resultater og funn knyttet til analyser av selvforsyning av mat, spriker.

– Analysene er preget av store kunnskapshull. Mat-systemene er ikke bare en kilde til næring, men også en kritisk komponent i beredskap og selvforsyning, sier han.

– Sjømatsektoren er kompleks. Forskningsarbeidet vil derfor både ha et nasjonalt og internasjonalt fokus. Den kunnskapen vi skaffer oss vil ikke bare fremheve sjømatsektorens betydning, den vil også bidra til å styrke beredskapen i møte med fremtidige kriser, sier Magnar Pedersen.

At tunge forskningsmiljø jobber sammen på tvers av fagfelt, og slik styrker sin kunnskap på matberedskap fra flere vinkler, mener han er særdeles positivt.

– Jeg tror det vil bli behov for mer dokumentert forståelse for sjømatssystemene og beredskap framover. Nå styrker vi oss for å kunne levere det ansvarlige myndigheter trenger av kunnskap, sier Pedersen.

Varer og tjenester

I 2024 eksporterte Norge 2,8 millioner tonn norsk sjømat. Sjømatnæringen kjøper varer og tjenester for 137 milliarder i året. Og skaper aktivitet blant mange leverandører. Men mange av innsatsfaktorene, så som ingredienser til fiskefôr, importeres.

– Avhengigheten av importerte råvarer og komponenter både for havbruk og fiskeri, er også en del av sårbarhetene vi vil få en bedre forståelse av, sier Magnar Pedersen.

Det toårige prosjektet «Dokumentasjon av sjømaten og sjømatsektorens rolle i matsystemene» er finansiert av FHF – Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering.

I en urolig verden, spiller produksjonen av norsk sjømat en viktig rolle for å sikre tilgang på næringsrik mat – i Norge, Europa og deler av det øvrige verdensmarkedet. Hver dag – året rundt – produserer og eksporterer Norge 38 millioner måltider med sjømat. Foto: Joe Urrutia, Nofima

“Jeg tror det vil bli behov for mer dokumentert forståelse for sjømatssystemene og beredskap framover.”

Administrerende direktør i Sjømatbedriftene, Robert H. Eriksson (til venstre) og Chris Guldberg, driftsdirektør i Norcod, ser frem til et tett samarbeid rundt ansvarlig og bærekraftig torskoppdrett i årene som kommer. Foto: Harry Tiller

Norcod AS inn i Sjømatbedriftene: ET STRATEGISK LØFT FOR TORSKEOPPDRETT

Norcod AS, verdens største oppdretter av atlantisk torsk, har meldt seg inn i Sjømatbedriftene. Medlemskapet styrker organisasjonens faglige og politiske arbeid, og markerer et viktig skritt for videre utvikling av torskoppdrett som en bærekraftig vekstnæring.

TEKST: HARRY TILLER, SJØMATBEDRIFTENE

Samarbeidet signaliserer en felles ambisjon om ansvarlig vekst og innovasjon i norsk havbruk.

Stor betydning

– Norcod er en pioner innen bærekraftig torskoppdrett, og deres inntreden gir oss økt faglig tyngde i arbeidet med å utvikle rammevilkår og vekstmuligheter

for hele sjømatnæringen, sier administrerende direktør i Sjømatbedriftene, Robert Eriksson.

Norcod deler Sjømatbedriftenes ambisjon om ansvarlig vekst, og ser medlemskapet som en plattform for konstruktiv dialog med myndigheter og andre interessenter.

– Vi ser frem til et tett samarbeid som kan bidra til å styrke både rammebetingelser og innovasjon i næringen, sier Chris Guldberg, driftsdirektør i Norcod.

En næring i vekst

Oppdrett av torsk har de siste årene fått økt oppmerksomhet som et viktig supplement til eksisterende arter i havbruksnæringen. Gjennom målrettet avlsarbeid har dagens oppdrettstorsk vesentlig bedre biologiske egenskaper enn tidligere, og det pågår nå flere forskningsprosjekter for å videreutvikle produksjonsmetoder og styrke kunnskapsgrunnlaget.

– Oppdrett av nye arter vil bli stadig viktigere i årene som kommer. Torskeoppdrett representerer et spennende utviklingsområde, og vi ønsker å bidra til å sette dagsorden også for denne delen av havbruksnæringen, sier Eriksson.

Ambisiøse mål mot 2030

Bransjen har satt seg et ambisiøst mål om å produsere 75 000 tonn oppdrettstorsk innen 2030. For å realisere dette kreves det betydelig innsats innen flere områder: Stabil tilgang på torskeyngel, utvikling av

stamfisknæring, arealtilgang, og løsninger som ivaretar fiskehelse og velferd.

– Sjømatbedriftene har i sin strategi frem mot 2030 tydeliggjort at vi skal arbeide for å legge til rette for bærekraftig utvikling av torskeoppdrett. Vi ser frem til å være et aktivt bindeledd mellom næringen og myndighetene i dette arbeidet, sier Eriksson.

Helhetlig politikk for havbruket

Sjømatbedriftene organiserer store deler av norsk sjømatindustri, og ser torskeoppdrett som en viktig komponent i arbeidet med å sikre mer råstoff til bearbeidingsindustrien og økt matproduksjon fra havet. Samtidig understrekes behovet for en helhetlig politikk som ivaretar både oppdrett og villfisknæringen.

– Det er avgjørende at vi utvikler en politikk som favner hele havbruksnæringen – enten det gjelder torsk, laks eller ørret. Vi må balansere vekst med hensyn til miljø og ressursforvaltning, og her har Sjømatbedriftene en viktig rolle som premissleverandør, avslutter Eriksson.

“Sjømatbedriftene har i sin strategi frem mot 2030 tydeliggjort at vi skal arbeide for å legge til rette for bærekraftig utvikling av torskeoppdrett.”

HØYE PRISER

... men mer krevende ressursituasjon for nordøstarktisk torsk

Det siste tiåret har det vært en kraftig økning i fangstinntektene fra det norske torskefisket. Fordi kvoten har falt, er økningen i fangstverdi drevet av høyere priser til fisker. Selv om både førstehånds- og eksportprisen på torsk er rekordhøy, er ressursituasjonen for nordøstarktisk torsk, den største torskebestanden i verden og en nøkkelart i norsk hvitfisknæring, mye mer utfordrende.

TEKST: FINN-ARNE EGENESS, SJEFANALYTIKER SJØMAT, NORDEA

Finn-Arne Egeness,
Sjefanalytiker Sjømat,
Nordea

“I lys av anbefalingene om ett ytterligere kvotekutt til neste år, har prisen steget for de fleste størrelseskategorier siden kvoterådene ble kjent i sommer.”

Torsken er den viktigste arten i norsk fiskerinæring, og en nøkkelart for de som fisker, foredler og eksporterer hvitfisk. Det siste tiåret har økt etterspørsel sendt førstehåndsverdien av norsk torsk til nye høyder. Etterspørselen har vært og er i stor grad drevet av tre fundamentale forhold, produktutvikling, bedre utnyttelse av torsken og økonomisk vekst i Europa etter finans- og gjeldskrisen, som særlig rammet viktige torskeområder som Portugal, Italia, Hellas og Spania. I tillegg har fiskerinæringen og annen eksportorientert industri, profitert på en svakere krone, særlig etter oljeprisfallet i 2014 og pandemien i 2020.

Prisvekst

Når kvoten i tillegg har falt, har vi fått en kraftig prisvekst. I 2010 var førstehåndsprisen på torsk målt i rund vekt på 12 kroner per kilo i Sunnmøre og Romsdal Fiskesalgslag (Surofi). Hittil i år er prisen på hele 53 kroner per kilo. Det tilsvarer en økning på 340 prosent, eller en årlig gjennomsnittlig prisvekst på rundt 10 prosent. Siden 2021 har førstehåndsprisen i Surofi steget med 150 prosent. I lys av anbefalingene om ett ytterligere kvotekutt til neste år, har prisen steget for de fleste størrelseskategorier siden kvoterådene ble kjent i sommer. Eksempelvis steg førstehåndsprisen på fryst torsk i Norges Råfisklag med 8 prosent fra august til september i år.

Endring i varestrøm

Lavere kvoter og høyere priser har ført til endringer i både varestrømmen og anvendelsen av norsk torsk, og det er grunn til å tro at denne trenden fortsetter. Da Nordea i fjor besøkte en rekke europeiske super-

marked, var det eksempelvis langt mellom torskeproduktene i frysedisken til både tyske og franske dagligvarekjeder. Mye av torsken var erstattet av rimeligere hvitfisk som Alaska pollock. Det var og er særlig tydelig i produktkategorier som fiskegrateng og fiskepinner. Her hjemme domineres produktkategorien fiskeboller nærmest utelukkende av Alaska pollock, vassild og hyse. I restaurantmarkedet, og i nisjesegmenter med høy betalingsevne og -vilje, er torsken fortsatt på plass.

Handelsstatistikken viser at konvensjonelle produkter som saltfisk, klippfisk og tørrfisk, typisk klarer seg bedre enn filetindustrien når kvotene faller og prisene stiger, blant annet på grunn av større råstofffleksibilitet. Mange av produsentene kan bruke både fersk og fryst fisk, samt importere råstoff fra utlandet, primært fryst råstoff. Innad i klippfiskindustrien er det imidlertid store forskjeller; mens eksporten av klippfisk av torsk til Portugal har falt med kun 13 prosent hittil i år, har eksporten til Brasil falt med hele 40 prosent, sammenlignet med samme periode i fjor. Den relative betydningen av det portugisiske markedet har derfor økt hittil i år, sammenlignet med samme periode i fjor. Portugal får også større betydning for saltet torsk.

Selv om flere markedssegment mer eller mindre forsvinner når kvoten faller og prisen stiger, er markedet sterkt, noe både prisbildet og de totale fangstinntektene viser til det fulle. Ressursituasjonen er imidlertid mer bekymringsfull. Torskekvoten har falt med 60 prosent siden toppen i 2013 og 2014, da norske far-

tøy fisket 450 000 tonn torsk i året. Havforskningsinstituttet har forklart at det ikke bare er en, men flere årsaker til nedgangen, blant annet dårligere rekruttering, hvor sammenhengen mellom varmt hav og rekruttering har avtatt, endring i havstrømmer, fødetilgang for yngel, samt økt fiske på både stor og små fisk.

Kvotenedgang

Til neste år anbefaler havforskerne ett ytterligere kvotekutt. Rådet er en nedgang på 20 prosent sammenlignet med avtalt kvote i år, og 14 prosent sammenlignet med anbefalt kvote i år. Kvotebunnen kunne kanskje blitt nådd i år, men den blandede norskrussiske fiskerikommisjonen valgte å ikke følge forskernes råd, da de kuttet kvoten med 25 prosent og ikke 31 prosent som anbefalt i 2025. Det har bidratt til å utsette kvotebunnen.

Samarbeid i nord

Det er ikke bare biologien som er utfordrende. Krigen i Ukraina har også skapt utfordringer for det norsk-russiske fiskerisamarbeidet. Russiske fartøy får i dag kun lov til å lande torsk og annen hvitfisk i tre norske havner; Tromsø, Båtsfjord og Kirkenes. Hensikten er å ivareta hensynet til bærekraftig forvaltning og kontroll. Nå har imidlertid EU kommet med ytterligere innstramninger mot to russiske trålredier. Som motsvar truer Russland med å ensidig fastsette sine kvoter, hvis rederiene som EU hevder skal

være involvert i russisk statsstøttet overvåknings- og etterretningsvirksomhet mot kritisk undersjøisk infrastruktur, ikke får fortsette å lande fisken de fanger i Norge. Parallelt truer de med å nekte norske fartøy adgang til å fiske torsk og annen fisk i russisk sone.

Flere av de russiske selskapene er veldrevne trålredier med et langsiktig perspektiv på sine aktiviteter og investeringer. Derfor er det trolig først kritisk hvis den russiske staten setter høyere kvoter enn anbefalt av havforskerne, og krever at flåten fisker torsken for å sikre kortsiktige eksportinntekter. Fisker vi mer enn anbefalt, vil det være negativt for det framtidige fangstvolumet av nordøstarktisk torsk.

Skulle Norge respondere på Russland sine trusler med å kaste ut alle russiske fartøy ut fra norsk økonomisk sone, vil Russland måtte fiske hele torskekvoten i egne eller internasjonale farvann. Problemet i russisk sone er at snittstørrelsen er mindre enn i norsk sone, dermed vil man måtte fiske flere individer for å nå samme fangstmengde, noe som igjen vil være negativt for bestandsutviklingen. Det russiske matdepartementet har allerede foreslått å redusere minstemålet på torsk fra 44 til 40 centimeter, og maskevidden fra 130 mm til 120 mm. Kanskje er det både en trussel om og en tilpasning til å fiske mer torsk i egne farvann?

Når samarbeidet med russerne skranter i en periode

“Russiske fartøy får i dag kun lov til å lande torsk og annen hvitfisk i tre norske havner; Tromsø, Båtsfjord og Kirkenes.”

hvor torskebestanden allerede er på et lavt nivå, øker usikkerheten. Russland har allerede kommunisert at de vil sette en kvote som er i den russiske stats interesser. Hva de legger i dette utsagnet er imidlertid vanskelig å tolke. Hvis russerne fisker mer småfisk, vil tilbudet av stor fisk til saltfisk og klippfisk-industrien falle, noe som vil kunne føre til ytterligere prisvekst på den største torsken. Samtidig vil tilbudet av torsk på lang sikt falle, hvis russerne fisker mer enn det som gir et maksimalt vedvarende utbytte fra bestanden. Det vil gjøre at torskeprisene holder seg høye lengre, men også kunne føre til en konsolidering på land, fordi det vil være for mange industribedrifter i forhold til dagens fangstvolum av torsk.

Krigen i Ukraina påvirker også norsk fiskerinæring, og vil, dersom russerne ensidig fastsetter en torskekvote som er høyere enn anbefalt, kunne ha en negativ effekt på det framtidige fangstvolumet. Det er ingen tjent med. Da er det kun en fattig trøst for norske fiskere at prisen på særlig den største norske torsken vil stige, dersom russerne må fiske mer småfisk i egen sone. For industrien er det kun negativt at torskekvoten faller.

7 års garanti

Tøffe ting til industrien

Vi har produkter som gir deg muligheten til å skape effektive arbeidsprosesser! Vårt utstyr & innredning er designet for å være produktivt og hygienisk i alle steg av produksjonen. Les mer på cowab.no

Cowab
cowab.no

Vi har det du trenger til hygienekontroll, kvalitetskontroll og vannovervåking

ALGER & VANNKVALITET

Målere og Sensorer for **overvåking av alger** (deteksjon & klassifisering) + alle viktige vannparameter (O_2 , DO , CO_2 , pH, ORP, temp, salinitet, turbiditet, m.m.).

LISTERIA | BAKTERIER

Enkle bakterietester. Analyse-kit, medier og PCR-system for kontroll av bakterier og mikroorganismer i produkter, mat og miljøprøver.

HYGIENEKONTROLL

ATP-målere, bakterietester og hygienekontroll utstyr, UV-lys, svabere, kluter, poser, pipetter, rør, beger og hansker m.m.

ENSILASJE KONTROLL
pH, fettkvalitet (FFA/ frie fettsyrer, p-anisidin m.m.) tørrstoff, tykkelse (Viskositet), antioksidanter + Målere for Salt, redox, turbiditet m.m.

LABOLYTIC AS

salg@labolytic.no | tlf. 47 77 77 60
labolytic.no

Retura – Din partner for bærekraftig avfallshåndtering i blå sektor

Med Retura står du sterkere i møtet med fremtidens miljøutfordringer. Vi tilbyr skreddersydde avfallsløsninger som maksimerer gjenvinning og minimerer miljøpåvirkningen, skapt for å møte de spesifikke behovene i fiskeoppdrettsindustrien.

Våre tjenester inkluderer:

Effektive og innovative avfallsløsninger:

Vi sikrer ansvarlig håndtering av avfall og transformerer det til verdifulle ressurser. Våre løsninger støtter sirkulærøkonomien ved å optimalisere material-gjenvinning og minimere miljøavtrykket.

Optimalisert logistikk og transport: Ved hjelp av avanserte transportsystemer og smart ruteplanlegging reduserer vi CO_2 -avtrykket og forbedrer effektiviteten i avfallshåndteringen.

Kvalitet og pålitelighet: Våre rådgivere har opp-

arbeidet seg bred erfaring fra oppdretts- og fiskerinæringen, og vi sikrer høy kvalitet på våre tjenester gjennom våre ISO 9001 og ISO 14001-sertifiserte selskaper.

Engasjement for miljøet:

Hos Retura Norge er bærekraft og miljøansvar fundamentale prinsipper. Vi jobber kontinuerlig med å forbedre våre metoder og løsninger for å sikre en renere og mer bærekraftig fremtid. Vårt mål er å tilby de beste, mest bærekraftige og lokalt tilpassede avfallsløsningene for deg og din virksomhet.

Kontakt oss for en konsultasjon:

La oss hjelpe deg med å gjøre din operasjon både mer miljøvennlig og kostnadseffektiv. Besøk vår nettside www.retura.no for mer informasjon eller kontakt oss direkte for en uforpliktende samtale ved:

KAM Blå Sektor: Erlend Dahlberg

Telefon: 948 62 816

E-post: erlend.dahlberg@retura.no

RETURA

FOLKET HAR TALT

slik stemte kysten

Storingsvalget 2025 er over, og kystens befolkning har talt. Om lag 61 000 flere velgere fant veien til valgurnene ved høstens valg, sammenliknet med forrige stortingsvalg.

TEKST: ROBERT HOLMØY ERIKSSON, SJØMATBEDRIFTENE

Det var stor spenning knyttet til småpartienes skjebne: Hvem ville komme over sperregrensen – og hvem ville falle under? Disse marginene ville i stor grad avgjøre spørsmålet om regjeringsskifte. Resultatet ble et knapt flertall til venstresiden som ga grunnlag for at Jonas Gahr Støre blir sittende i statsministerstolen.

Valgkampen ble preget av debatter om skatter, avgifter og rammevilkår for næringslivet hvor kampen om bedre rammevilkår for det norske eierskapet stod sentralt. Etter fire år med en rødgrønn regjering som har innført grunnrenteskatt, økt formuesskatt og fortsatt ikke har gitt klare svar på spørsmålet om hjemfall av strukturvoter i fiskeflåten, var det knyttet særlig spenning til hvordan havbruks- og fiskerikommunene ville stemme. Svaret var tydelig: Mange av dem vendte ryggen til Senterpartiet – og snudde seg mot Fremskrittspartiet.

Fremskrittspartiet – det nye kystpartiet?

Med en oppslutning på 23,8 prosent nasjonalt gjorde Fremskrittspartiet sitt beste stortingsvalg noensinne. Partiets profil var tydelig: nei til formuesskatt, lavere skatter og avgifter generelt, mindre offentlig inngripen og byråkrati – og ja til rammevilkår som fremmer norsk eierskap. Dette traff en nerve i mange kystkommuner, hvor havbruk og sjømatindustri er bærebjelker i lokalsamfunnet.

FrP ble største parti i en rekke kystkommuner – blant annet Båtsfjord, Skjervøy, Senja, Øksnes, Frøya, Hitra, Austevoll, Herøy og Gulen. Totalt økte partiet med over 134 000 stemmer langs kysten sammenliknet med valget i 2021.

Alt tyder på at FrP hentet mange av disse velgerne fra Senterpartiet og Høyre. Mange som vendte Senterpartiet ryggen, fant et nytt politisk hjem hos FrP. Også tidligere Høyre-velgere gikk i stor grad til FrP.

Med et rekordvalg bak seg er forventningene høye til at FrP vil spille en sentral rolle i å sikre næringsvennlige løsninger i blant annet oppfølgingen av den kommende havbruksmeldingen.

Høyres fall og Ernas sorti

Høyre gikk på et sviende valgnederlag, og endte på kun 14,6 prosent nasjonalt. Det utløste raskt partileder Erna Solbergs avgang. Høyres nedtur begynte for alvor høsten 2024, og partiet klarte aldri å løfte seg tilbake til tidligere høyder. Langs kysten mistet Høyre over 40 000 stemmer sammenliknet med forrige stortingsvalg.

Arbeiderpartiet overrasket positivt

Ett år før valget så det ut til at Arbeiderpartiet ville gå mot et katastrofevalg. Med meningsmålinger som lå ned mot 16 pst. antok mange at løpet var kjørt, og at Jonas Gahr Støres tid som statsminister var forbi. Etter at Jens Stoltenberg returnerte til norsk politikk i januar tidlig i 2025 fikk partiet ny vind i seilene. Resultatet ble bedre enn ventet – også i kystfylkene, der partiet samlet hentet over 46 000 flere stemmer enn i 2021.

I mange distrikts og sjømatkommuner holdt eller økte Ap oppslutningen.

Unntaket er Finnmark, hvor partiet gikk noe tilbake. Men samlet sett viser tallene at Ap, tross skarp kritikk fra flere hold knyttet til formuesskatt, utbytteskatt, innføring av grunnrenteskatt for havbruk, og manglende oppfølging av kvotemeldingen, ikke ble straffet slik mange hadde trodd. I stedet var det den tidligere regjeringspartneren Senterpartiet som fikk smellen.

En av hovedforklaringene er at Arbeiderpartiet klarte å mobilisere og kapre mange av de «nye» velgerne som stemte denne gangen. Partiet gjør det langt bedre i de større bykommunene enn i de mindre dis-

“Valgkampen ble preget av debatter om skatter, avgifter og rammevilkår for næringslivet hvor kampen om bedre rammevilkår for det norske eierskapet stod sentralt.”

triktskommunene. Man kunne kanskje tro at partiet ville bli straffet hardt i en del havbrukskommuner som f.eks. Senja, Skjervøy, Gratangen, Salangen. Men i alle disse kommunene går partiet frem, eller opprettholder oppslutningen fra forrige valg.

Senterpartiet med brukket rygg

Om lag 96 700 velgere forlot Senterpartiet fra 2021 til 2025. I Nord-Trøndelag falt partiet med hele 14 prosentpoeng, i et fylke som betegnes som en bastion for partiet. Tar vi en titt på fylkene Finnmark, Troms og Nordland var nedgangen på over 12 prosentpoeng. Selv om partiet hadde gått ut av regjering i forkant av valget, ser det ikke ut til at velgerne belønnet denne beslutningen.

Det er liten tvil om at det er SP som måtte ta støyen for misnøyen mot regjeringen. Kanskje er noe av svaret at årets valg ble et skattevalg og at alle skatteøkningene i forrige stortingsperiode ble lagt frem av daværende finansminister og partileder i Senterpartiet, Trygve Slagsvold Vedum.

Mye tyder på at Sp mistet flest velgere til FrP, men også noen til Ap og Rødt.

De røde ble rødere

Sosialistisk Venstreparti fikk en oppslutning på landsbasis på 5,6 prosent, som er 2,0 prosentpoeng lavere enn ved valget i 2021. Likevel ble partiet landets fjerde

største parti. SV gikk tilbake i alle kystregionene, og tar man en nærmere titt på hvordan partiet gjorde det fra Nord-Trøndelag og oppover langs kysten, mistet partiet 6 218 stemmer. På motsatt side fikk Rødt en tilsvarende økning, pluss litt til, og oppnådde å få 7 681 flere stemmer. Det er mye som her tyder på at et offensivt Rødt har hentet mange stemmer langs kysten fra SV, og at de røde velgerne langs vår langstrakte kyst har blitt rødere.

SV ender opp med null mandater fra de fire nordligste fylkene. Mens Rødt derimot endte opp med utjevningsmandat i både Troms og Nordland. MDG tok utjevningsmandatene i Finnmark og Nord-Trøndelag. Til sammen fikk partiet 2 745 stemmer i de to fylkene. Det vil si at man hadde en oppslutning på om lag 2 pst i disse to valgdistriktene. 2 745 stemmer og to mandater må man kunne si er en enorm uttelling for stemmene. Det gjør at partiet sitter med en god hånd på rattet, og statsminister Støre er helt avhengig av deres støtte for å kunne få gjennom store viktige saker som blant annet statsbudsjettet.

Ser vi nærmere på tradisjonelle partier som KrF og Venstre er disse nesten utryddet i distriktene og i mange kystkommuner. KrF gjør det imidlertid meget bra i Skjervøy kommune hvor de har hatt ordføreren i en årrekke. Der fikk partiet en oppslutning på 13,0 prosent.

“Ser vi nærmere på tradisjonelle partier som KrF og Venstre er disse nesten utryddet i distriktene og i mange kystkommuner.”

Kjente navn ut, nye inn

Valget medførte store utskiftninger på Stortinget. Kjente politikere som Sandra Borch (Sp), Sveinung Rotevatn (V) og Alfred Bjørlo (V) er ute. Torgeir Fylkesnes (SV) stilte ikke til gjenvalg – men ville trolig heller ikke blitt gjenvalgt om han hadde gjort det. Inn kommer flere nye representanter fra små kystkommuner – mange med bakgrunn fra sjømatnæringen eller lokalpolitikk i havbruks- og fiskerikommuner.

For sjømatnæringen er det nå avgjørende å etablere et godt samarbeid med disse nye stemmene.

Velgerne mer uforutsigbare

Årets stortingsvalg bekrefter at velgerne er mindre lojale enn før – og mer blokk-uavhengige. Det skjer store velgerbevegelser internt i blokkene, men også på tvers. Arbeiderpartiets kraftige opphenting og Senterpartiets kollaps viser hvor raskt stemningen kan snu.

Valget i 2025 viser at Fremskrittspartiet har styrket sin posisjon som kystens parti. Arbeiderpartiet har berget seg – mens Senterpartiet står igjen som den store taperen

INNVALGTE KYSTREPRESENTANTER

Finnmark

Navn	Parti	Kommune
Marianne Sivertsen Næss	AP	Hammerfest
Sigurd Kvammen Rafaelsen	AP	Lebesby
Bent Rune Strifeldt	FrP	Alta
Siren Julianne Jensen	MDG	Hammerfest (utjevning)

Troms

Navn	Parti	Kommune
Cecilie Myrseth	AP	Tromsø
Nils-Ole Foshaug	AP	Målselv
Per-Willy Amundsen	FrP	Harstad
Kristian Eilertsen	FrP	Harstad
Erlend Svardal Bøe	H	Tromsø
Hanne Beate Stenvaag	Rødt	Tromsø (utjevning)

Nordland

Navn	Parti	Kommune
Bjørnar Skjæran	AP	Lurøy
Mona Nilsen	AP	Narvik
Øystein Mathisen	AP	Bodø
Dagfinn Olsen	FrP	Løddingen
Bjørn Larsen	FrP	Mosjøen
Hilde Grande	FrP	Vestvågøy
Bård Ludvig Thorheim	H	Bodø
Bent-Joacim Berntzen	SP	Hadsel
Geir Jørgensen	Rødt	Hadsel

Nord-Trøndelag

Navn	Parti	Kommune
Bente Estil	AP	Lierne
Vebjørn Gorseth	AP	Steinkjer
Mats Henriksen	FrP	Levanger
Bjørn Arild Gram	SP	Steinkjer
Oda Indgaard	MDG	Levanger (utjevning)

INNVALGTE KYSTREPRESENTANTER**Sør-Trøndelag**

Navn	Parti	Kommune
Trond Giske	AP	Trondheim
Anniken Refseth	AP	Malvik
Isak Veierud Busch	AP	Røros
Kristine Solli	AP	Orkland
Lill Harriet Sandaune	FrP	Malvik
Rikard Spets	FrP	Malvik
Mari Holm Lønseth	H	Trondheim
Lars Haltbrekken	SV	Trondheim
Maren Grøthe	SP	Melhus
Hege Bae Nyholt	Rødt	Lillehammer (utjevning)

Møre & Romsdal

Navn	Parti	Kommune
Per Vidar Kjølmoen	AP	Åndalsnes
Åse Kristian Ask Bakke	AP	Ålesund
Sylvi Listhaug	FrP	Ørskog
Frank Sve	FrP	Stranda
Joakim Myklebost Tangen	FrP	Gjemnes
Monica Molvær	H	Ålesund
Geir Inge Lien	SP	Vestnes
Harry Valderhaug	KrF	Giske (utjevning)

Sogn & Fjordane

Navn	Parti	Kommune
Torbjørn Vereide	AP	Gloppen
Stig Even Søvik Lillestøl	FrP	Nordfjordeid
Erling Sande	SP	Davik
Marius Langballe Dalin	MDG	Bergen

Hordaland

Navn	Parti	Kommune
Lubna Jaffery	AP	Bergen
Rune Bakervik	AP	Bergen/Laksevåg
Linda Merkesdal	AP	Voss
Benjamin Jakobsen	AP	Askøy
Helge André Njåstad	FrP	Austevoll
Silje Hjemdal	FrP	Bergen
Martin Jonsterhaug	FrP	Bergen
Stig Atle Abrahamsen	FrP	Askøy
Erna Solberg	H	Bergen
Ove Trellevik	H	Sund
Peter Frølich	H	Bergen
Marthe Hammer	SV	Levanger/Bergen
Sofie Marhaug	Rødt	Bergen
Frøya Skjold Sjursæther	MDG	Bergen
Kjersti Toppe	SP	Bergen (utjevning)

Det evige gründer-dilemmaet – Når skal jeg slutte å gjøre alt selv?

Et oppstartsselskap kan sammenlignes med et skip i full fart på åpent hav. Det viktigste er å navigere, velge riktig rute og skape verdi for kunder og investorer. Men hva skjer når du og mannskapet ditt bruker mer tid på å fylle ut loggbøker enn på å trimme seilene?

TEKST: JOEL UDDENÄS, JURIST I FORMUE

Joel Uddenäs er jurist i Formue og har lang erfaring med oppstartsselskap.

“Å be om hjelp er ofte det tøffeste valget en gründer tar – men det er også dette som kjennetegner dem som oppnår suksess.”

For alle som starter et selskap, dukker det ganske raskt opp spørsmål og oppgaver utenfor deres ekspertise. Juridiske spørsmål blir aktuelle når vedtekter, aksjonæravtaler og arbeidsavtaler skal på plass. Også utfordringer knyttet til regnskap og skatt i selskapet blir relevante. Spørsmålet gründere må stille seg er: Skal vi gjøre det selv, eller skal vi søke ekstern hjelp slik at vi kan fokusere mer på kjernevirksomheten? Eller skaper vi bare en ekstra kostnad og risikerer å miste kontrollen over økonomien?

Et klassisk gründer-dilemma

I nyetablerte selskaper er ressursene ofte begrensede – både økonomisk og tidsmessig. Gründere balanserer roller som selger, produktutvikler, IT-support og HR-sjef. Å legge til «økonomiansvarlig» og «juridisk sjef» på listen kan føles som en umulig oppgave. Samtidig er det nettopp i disse tidlige fasene at full kontroll over økonomi og juridiske forhold er avgjørende. Feil beslutninger eller betalinger man har oversett kan få alvorlige konsekvenser.

Gjennom årene har jeg møtt mange utrolig smarte gründere som bruker store deler av fritiden sin på regnskap, merverdiavgiftsspørsmål, fakturering, utforming av kundeavtaler og arbeid med incentivordninger for selskapet. Det går gjerne på bekostning av hvile og tid med familie eller venner, og når de ikke får hentet seg inn er det vanskelig å ha krefter til å skape vekst. Selv om de sparer kostnader, overser de ofte alternativkostnadene. Hvor mye produktutvikling og salg kunne de fått til i stedet?

Jeg har sett dette på nært hold og mener det er en av hovedårsakene til at mange gründere brenner seg ut og mislykkes. Å be om hjelp er ofte det tøffeste valget en gründer tar – men det er også dette som kjennetegner dem som oppnår suksess.

Fordeler og ulemper med ekstern hjelp for oppstartsbidrifter

Å få ekstern hjelp til regnskap og juridiske oppgaver kan frigjøre tid og krefter som kan brukes til å skape verdi i selskapet. Profesjonelle rådgivere har ekspertisen og rutine som sikrer at alt fra årsregnskap til MVA-rapportering håndteres korrekt og til rett tid. Dette reduserer risikoen for dyre feil og gir selskapet økt trygghet.

Men det finnes utfordringer. Å la noen andre håndtere økonomien kan skape en følelse av distanse til tallene, noe som kan være risikabelt for en oppstartsbidrift. Uten innsikt i det daglige økonomiske bildet, kan det være vanskelig å få en intuitiv forståelse av selskapets helsetilstand. Ekstern hjelp er også en kostnad som kan føles tung for et selskap som kjemper for å holde seg flytende.

Tid er konstant, og det eneste du kan påvirke, er hvor godt du utnytter tiden din for å maksimere nytten du ønsker å oppnå, sier Joel Uddenäs.

Når vet man at det er på tide å søke hjelp?

Å ta i bruk ekstern hjelp er ikke et «ja eller nei»-spørsmål; det varierer fra situasjon til situasjon. Her er noen retningslinjer for å hjelpe deg med vurderingen:

1. Hva er tiden din verdt?

Hvis du bruker mer tid på administrasjon enn på å utvikle produktet ditt, kan ekstern rådgivning være en investering, ikke en kostnad. Tenk som en eliteskiløper – de har et stort team som tar seg av kosthold, utstyr, smøring og mental helse, slik at de kan konsentrere seg om én ting: maksimal prestasjon. Jo større suksess de har, desto mer må de delegere for å prestere bedre. Gjør de ikke det, risikerer de å

bli forbigjørt av andre som har mer tid i sporet. Det samme gjelder for bedriften din. Spørsmålet er ikke om, men når, og hvilke oppgaver du skal delegere. Du må avgjøre hvor din tid gir mest verdi.

2. Finn en balanse

Eksterne ressurser trenger ikke være alt eller ingenting. Du kan begynne med å sette bort enkelte oppgaver, som lønn eller MVA-rapportering, mens du beholder kontrollen over den overordnede økonomiske styringen. Dermed er det en løpende vurdering hvor mye bedre selskapet kan prestere dersom dere lar en ekstern part ta seg av administrasjon.

3. Har du råd?

Sørg for at kostnaden for ekstern hjelp ikke tømmer selskapets likviditet. Vurder både billigere og dyrere alternativer. Erfarne rådgivere, som kanskje er dyrere, kan på sikt være mer lønnsomme enn et rimeligere alternativ, for eksempel gjennom strategisk rådgivning eller verdifulle nettverk. Lytt til magefølelsen og våg å tenke utover det du trenger akkurat i øyeblikket; se fremover på hva som kan gi god verdi på et senere tidspunkt.

4. Stoler du på rådgiveren din?

Å søke hjelp krever at du har tillit til de som skal hjelpe deg. En transparent og dyktig rådgiver kan være en uvurderlig ressurs og bidra med nye perspektiver og en objektiv vurdering av virksomheten. Hvis du derimot ikke stoler på rådgiveren, er det avgjørende at du er åpen og gir tydelig beskjed, og ser du ingen forbedring bør du bytte raskt. Å beholde en rådgiver du ikke stoler på kan forårsake like mye, om ikke mer, skade som den verdien en god kan tilføre.

Tid – din mest verdifulle ressurs

Til syvende og sist handler alt om hvordan du prioriterer tiden din. For uansett hvor smart eller effektiv du er, så er tid en ressurs du ikke kan skape mer av eller redusere. For gründere handler det om å bygge en organisasjon som jobber målrettet med det som gir vekst og lønnsomhet. Tid brukt på administrasjon gir sjelden vekst, selv om det kan gi en følelse av kontroll. Kunsten å delegere – uten å miste styringen – er nøkkelen. Så kan du bruke tiden din til det som virkelig teller. For det er tross alt ikke de mest perfekte loggbøkene som avgjør hvor raskt skipet når målet. Det er hvor godt du navigerer og styrer seilene underveis.

“For gründere handler det om å bygge en organisasjon som jobber målrettet med det som gir vekst og lønnsomhet.”

FORMUE

Formue er Nordens ledende, uavhengige rådgivningsfirma innen Financial Life Management. Vi bistår formuende privatpersoner, familier og stiftelser med rådgivning rundt investeringer, pensjon, skatt, jus, arv og generasjonsskifte samt kunst. Selskapet har 26 kompetansesentre i Norge, Sverige og Danmark, blant annet i Tromsø, Trondheim, Ålesund, Bergen, Haugesund og Stavanger. Som stolt sponsor av Sjømatbedriftene gir utvalgte eksperter fra Formue i denne spalten råd til eiere rundt hvordan de på best mulig måte kan bevare og utvikle verdiene som skapes i næringen.

Behovet for en mer ensartet **FORVALTNING AV HAVBRUKSNÆRINGEN ER AKUTT**

Havbruksnæringen er en av Norges viktigste og mest framtidsrettede næringer. Med betydelig eksportverdi, tusenvis av arbeidsplasser langs kysten og et stort potensial for videre vekst, er det på høy tid at forvaltningen av denne næringen blir modernisert og samordnet.

KRONIKK: KJETIL HESTAD, SJØMATBEDRIFTENE

Kjetil Hestad,
direktør havbruk og
markedsadgang i
Sjømatbedriftene.

Dagens system er preget av fragmentering, overlappende regelverk, og en uklar ansvarsdeling mellom statlige og kommunale myndigheter. Dette skaper unødvendig byråkrati, øker kostnadene for næringsaktørene, og hemmer innovasjon og bærekraftig utvikling. En stor og kompleks næring som fiske og havbruk fortjener nå en mer helhetlig, effektiv og forståelig forvaltning.

Fragmentert forvaltning skaper utfordringer

Dagens forvaltning av havbruksnæringen er delt mellom en rekke offentlige aktører: Nærings- og fiskeridepartementet, Fylkeskommunene, Mattilsynet, Statsforvalteren, kommunene, Kystverket, Fiskeridirekto-

ratet og en rekke andre instanser har roller i godkjenning, tilsyn og regelverksutforming. Hver aktør har sitt eget fokusområde – miljø, næringsutvikling, mattrygghet, arealbruk, fiskehelse osv. – men ofte mangler det helhetlig samordning.

Resultatet er at havbruksaktører må forholde seg til en kompleks jungel av tillatelser, rapporteringskrav, og skiftende regelverk som ikke alltid er godt koordinert. Det gjør det krevende å etablere nye lokaliteter, utvide eksisterende anlegg, eller utvikle nye teknologiske løsninger. Fragmenteringen fører også til at ulike offentlige instanser kan komme med motstridende krav og vurderinger, noe som bidrar til usikkerhet og lang behandlingstid.

Uforståelig og utilgjengelig regelverk

I tillegg til at forvaltningen er delt mellom mange instanser, er regelverket som styrer næringen ofte uoversiktlig og vanskelig tilgjengelig. Dette gjelder både for de som driver i næringen, og for kommuner og andre aktører som skal forholde seg til regelverket. Det finnes over hundre lover, forskrifter og veiledere som regulerer ulike sider av havbruk – alt fra forurensning og arealplanlegging til dyrevelferd og eksport.

Behovet for en regelverksreform er derfor akutt. Regelverket må forenkles, harmoniseres og samles i et mer brukervennlig format. Det bør også digitaliseres på en måte som gjør det lettere å navigere og forstå hvilke krav som gjelder hvor. En slik modernisering vil ikke bare gjøre hverdagen enklere for næringsaktørene

Foto: © Andreas Haldorsen | wikimedia.org

– den vil også styrke rettssikkerheten, effektivisere saksbehandlingen og gjøre det lettere å etterleve regelverket.

En næring i vekst – et system som henger etter

Havbruksnæringen har utviklet seg raskt de siste tiårene, både i størrelse og kompleksitet. Innovasjon innenfor teknologi, fiskevelferd, miljøovervåking og nye produksjonsformer som lukkede anlegg og havbasert oppdrett, gjør at rammeverket rundt næringen må holde tritt. Det gjør det ikke i dag.

Forvaltningen er fortsatt i stor grad tilpasset en næring slik den så ut for 20–30 år siden. Den mangler fleksibilitet og evne til å tilpasse seg nye produksjonsformer og krav til bærekraft. For eksempel krever etablering av lukkede anlegg eller offshore-oppdrett en nytenkning i arealplanlegging, miljøvurderinger og teknologigodkjenning – men det finnes i dag få helhetlige mekanismer for å vurdere slike prosjekter effektivt.

Veien videre: Enhetlig forvaltning og regelverksgjennomgang

For å møte utfordringene må det gjennomføres en grundig reform. Første steg bør være etableringen av én koordinerende myndighet med ansvar for overordnet forvaltning av havbruk, eller i det minste et tydelig én-dørssystem der næringsaktører kan søke og forholde seg til hele godkjenningsprosessen på

ett sted. En slik samordning vil ikke bare effektivisere saksbehandlingen, men også redusere risikoen for dobbeltarbeid og motstridende vedtak.

Parallelt bør det gjennomføres en helhetlig gjennomgang av alt gjeldende regelverk for havbruk. Målet må være å:

- Forenkle og harmonisere regelverket
- Fjerne unødvendige byråkratiske hindre
- Øke forutsigbarheten for næringen
- Styrke etterlevelse og tilsyn

Gjøre regelverket digitalt tilgjengelig og brukervennlig

En slik reform krever politisk vilje og tverrsektoriell innsats. Men gevinsten vil være stor: En mer effektiv og forståelig forvaltning vil styrke næringens konkurransekraft, fremme bærekraftig vekst, og sikre at Norge beholder sin posisjon som en ledende sjømatnasjon i møte med økende global etterspørsel.

Tiden for handling er nå

Havbruksnæringen har et enormt potensial for videre vekst, verdiskaping og eksport. Men det forutsetter at den reguleres gjennom et forvaltnings- og regelverkssystem som er moderne, enhetlig og fremtidsrettet. Det er på høy tid å rydde opp i dagens fragmenterte struktur, og gi næringen den støtten og forutsigbarheten den trenger for å lykkes. En samlet, tydelig og forståelig forvaltning er ikke bare ønskelig – den er helt nødvendig.

“Havbruksnæringen har et enormt potensial for videre vekst, verdiskaping og eksport.”

PROSESSERING AV SJØMAT

med Pulserende Elektrisk Felt (PEF) – Hvor står vi?

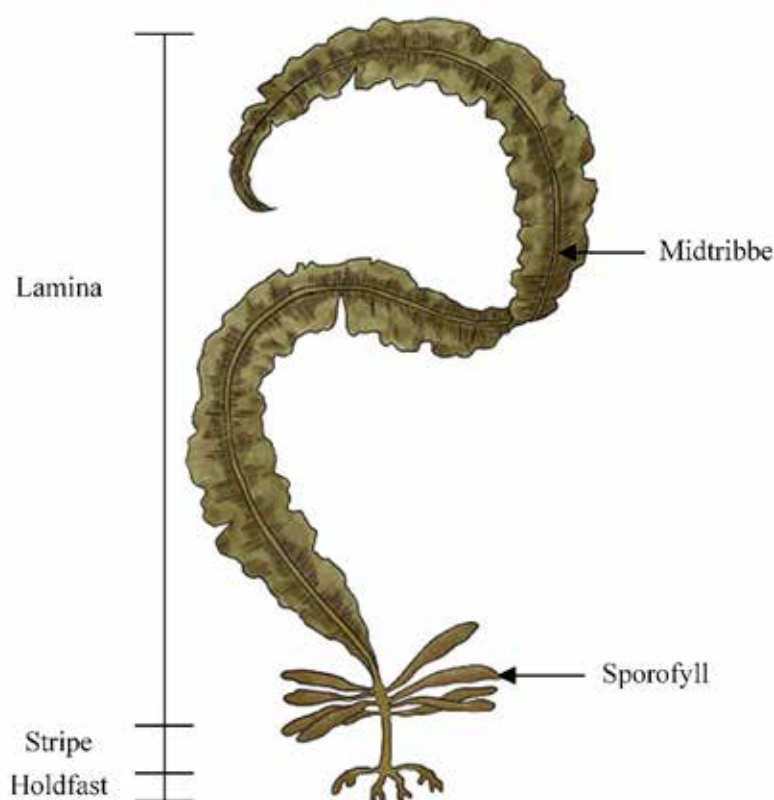
Å ta i bruk innovative prosesseteknologier kan være krevende i en travel hverdag med små marginer, tidsutfordringer og begrenset kompetanse. For å støtte næringen har Institutt for bioteknologi og matvitenskap (IBT) NTNU undersøkt hvordan Pulserende Elektrisk Felt (PEF) kan optimalisere videreforedling av marint råstoff som alger og sjømat. Her presenteres tre bruksområder samt nye initiativ med oppstart denne høsten.

TEKST: JØRGEN LERFALL OG IDA-JOHANNE JENSEN, INSTITUTT FOR BIOTEKNOLOGI OG MATVITENSKAP, NTNU

PEF-assistert marinerings av sild

Marinering av sild (*Clupea harengus*) er tidkrevende, og tiltak som kan redusere modningstiden uten at det går på bekostning av kvalitetsegenskaper er etterspurt. I denne sammenhengen har vi undersøkt hvordan PEF kan benyttes som en forbehandling for marinering for å øke effektiviteten i marineringprosessen.

Skisse av brunalgen *Alaria esculenta*

Forsøksoppsettet besto i å behandle sild med PEF ved tre ulike feltstyrker (1, 2 og 3 kV/cm) og to ulike frekvenser (20 og 40 Hz). Etter behandling, ble prøvene marinert med 8 % NaCl og 2 % eddiksyre. Modningsprosessen ble fulgt gjennom fire uker og prøver ble analysert ukentlig. Parametrene som ble undersøkt var; pH, enzymatisk aktivitet/proteindenaturering, utvikling av frie aminosyrer, tekstur, farge, samt refleksjon ved 570, 630 og 940 nm analysert med multispektral bildeanalyse.

Viktige funn:

- Høy frekvens (40 Hz) ga lavere pH etter 4 uker
→ raskere marinadeopptak.
- PEF reduserte væsketapet og ga indikasjoner på økt proteindenaturering og mindre myoglobinoksidasjon.
- Små fargeforskjeller (PEF-prøver litt lysere), ingen signifikante forskjeller i tekstur, aminosyrer eller enzymaktivitet.

Konklusjon og videre arbeid:

PEF-behandling kan korte ned marineringstid og gi bedre prosess- utbytte, men det er et behov for optimalisering for oppskalering.

PEF-assistert ekstraksjon av bioaktive forbindelser fra butare (*Alaria esculenta*)

Butare (*Alaria esculenta*) er en naturlig og bærekraftig kilde til alginat og bioaktive forbindelser som f.eks. polyfenoler og karotenoider. Dette er forbindelser som er mye brukt og kjent for å ha et stort potensiale som funksjonelle ingredienser i mat, helsekost og

medisin. For å optimalisere ekstraksjonsprosessen ble det undersøkt om PEF kan være en egnet teknologi for å redusere bruken av organiske løsemidler, basert på at de korte, kraftige elektriske pulsene som oppstår under PEF-behandling vil «åpne» cellene og dermed redusere behovet for organiske løsemidler ved ekstraksjon.

Forsøksoppsettet besto av to hovedgrupper, en gruppe behandlet med PEF og en kontrollgruppe. Løsemiddelet som ble benyttet til ekstraksjon etter PEF behandlingen var vann eller en kombinasjon med vann og etanol. For å optimalisere PEF-innstillingene ble ulike kombinasjoner av strømstyrke (2, 4 og 6 kV/cm) og antall pulser (10, 100 og 200) testet, mens frekvensen ble holdt konstant på 20Hz. Ekstraktene ble analysert for innhold av polyfenoler og fukoxantin, samt pH og evnen til å hemme et utvalg av bakterier.

Viktige funn:

- Det ble funnet mest polyfenoler i ekstrakter ekstrahert med en kombinasjon av etanol og vann.
- PEF-behandling med 4 kV/cm ga bedre utbytte enn 6 kV/cm, men sammenlignet med kontrollgruppen var effekten av PEF liten.
- Det ble funnet en svak antimikrobiell effekt av ekstraktene mot *Pseudomonas fluorescence* og *Listeria innocua*

Konklusjon og videre arbeid:

Selv om resultatene ikke ga et tydelig svar på om PEF er et godt alternativ for å optimalisere ekstraksjon av bioaktive forbindelser fra butare, mener vi at teknologien har et potensiale, og da spesielt ved prosessering av ferskt materiale. Råstoffet som ble benyttet i dette forsøket hadde vært fryst, en behandling som i seg selv kan føre til betydelig «åpning» av cellestrukturen noe som vil minske effekten av PEF.

PEF-assistert ekstraksjon av lipider og astaxanthin fra mikroalgen *Haematococcus pluvialis*

Mikroalgen *Haematococcus pluvialis* er en rik kilde til astaxanthin, et karotenoid som er en utmerket antioksidant og benyttes til pigmentering av laksefisk. Algen er kjent for sin robuste cellevegg, som gjør ekstraksjon av komponenter utfordrende. I denne studien undersøkte vi om PEF kan benyttes for å «åpne» celleveggen og dermed gi et bedre utbytte i ekstraksjonsprosessen. Studien testet direkte ekstraksjon av suspendert- og frysetørket alge samt en

Pulserende Elektrisk Felt (PEF)

En PEF pilot enhet designet for flytende, semi-flytende og faste matprodukter

Pulserende Elektrisk felt (PEF) er en innovativ ikke-termisk teknologi som bruker korte, høyspente pulser til å behandle biologisk materiale som mat eller celler.

Hvordan fungerer PEF?

Det elektriske feltet perforerer celledmembraner (elektroporering), noe som gir økt permeabilitet eller celleødeleggelse. Prosessen skjer uten vesentlig oppvarming og bevarer dermed næringsstoffer og smak.

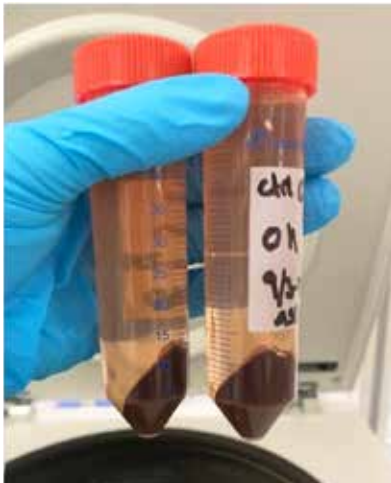
Typiske bruksområder er prosessering av flytende og semiflytende matvarer (juice, supper) og ekstraksjon av bioaktive komponenter fra alger. Nyere forskning viser et bredere potensial, inkludert salting, marinerings, mørning, enzymkontroll, bakterieinaktivering, bioteknologiske prosesser og vannrensing.

Som ikke-termisk metode bevarer PEF kvalitet og næringsinnhold, samtidig som energibehovet er lavere enn ved varmebehandling. Teknologien regnes derfor som miljøvennlig og energieffektiv, men utfordres av høye investeringskostnader og begrenset kommersiell bruk utenfor matindustrien.

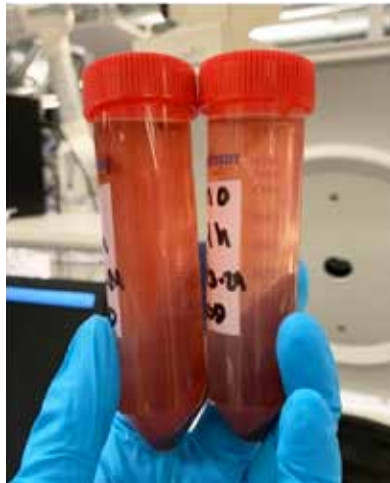
“Ekstraktene ble analysert for innhold av polyfenoler og fukoxantin, samt pH og evnen til å hemme et utvalg av bakterier.”

“Som ikke-termisk metode bevarer PEF kvalitet og næringsinnhold, samtidig som energibehovet er lavere enn ved varmebehandling.”

rekke ulike PEF-protokoller som både inkluderte kontinuerlig flyt og behandling i et statisk kammer med ulik strømstyrke (6, 12 og 24 kV/cm), antall pulser (10, 25 og 50), og pulsbredde (5 og 7 µs). I tillegg ble de ulike behandlingsprotokollene kombinert med ulik inkubasjonstid etter behandling.

Farge observert etter sentrifugering av ferske prøver av *H. pluvialis* (til venstre) og prøver lagret 24 timer ved romtemperatur (til høyre).

Viktige funn:

- PEF-behandling kombinert med en inkubasjonstid på 24 timer ga høyere utbytte av astaxanthin og lipider.
- Lavere spenning og få pulser ga best utbytte
- Frysetørkede prøver gir generelt jevnere resultater sammenlignet med suspenderte prøver.

Konklusjon og veien videre:

PEF kan øke utbytte av astaxanthin og lipider, men prosessen må optimaliseres, særlig for kontinuerlig behandling

Andre applikasjoner og nye initiativ relatert til sjømat

I skrivende stund har vi satt i gang to nye initiativ for å generere kunnskap om hvordan vi kan optimalisere prosessbetingelser og kvalitet i produkter med marin opprinnelse. Sammen med SINTEF Ocean ser vi på hvordan vi kan benytte PEF for å optimalisere tørkeprosessen og ekstraksjon av pigmenter, lipider og proteiner fra kiselalgen *Phaeodactylum tricornutum*. Videre jobber vi også med å definere hvordan PEF kan benyttes til å inaktivere/drepe spesifikke mikroorganismer, for deretter å generere kunnskap om de generelle mekanismene som vi senere kan benytte i praktiske applikasjoner, eksempelvis hvordan vi kan benytte PEF til å inaktivere forringende mikroorganismer i ulike sjømatprodukter.

Fra regnskap til rådgivning

Vi har digitale løsninger og rådgivning som er tilpasset sjømatnæringen.
Det betyr at du kan bruke mer tid på det du er god på
- og mindre på administrativt arbeid!

Regnskap | Lønn | Consulting

azets.no

ET GODT GRUNNLAG FOR EN BÆREKRAFTIG FRAMTID, BEGYNNER MED RIKTIG SAMARBEIDSPARTNER.

VI HAR EMBALLASJE- OG MASKINLØSNINGER BYGGET FOR FREMTIDEN!

Full automatisert - og bygget for å møte framtiden.

Kompakte og modulære løsninger gir lavere kostnader og høyere ytelse.

Variovac Dyp trekker, sammen med våre bærekraftige filmer, har mange fleksible løsninger - og gjør den til en absolutt fremtidssikker investering. **Spør oss!**

MPACK

Tel: 62 35 66 66 • www.mpack.no

Ulovlig saksbehandlingstid hos akvakulturmyndighetene

TEKST: PARTNER/ADVOKAT BJØRN-IVAR BENDIKSEN OG ADVOKAT KARI SELBEKK PLATOU, SANDS ADVOKATFIRMA

En foruroligende utvikling

Som rådgivere til sjømatnæringen har vi over tid erfart en uheldig og økende trend: viktige avgjørelser uteblir i mange måneder og år. Dette gjelder både sanksjonssaker og søknadssaker. I mellomtiden påvirkes næringsdrift og planlegging med økonomiske, praktiske og politiske konsekvenser. Lang saksbehandlingstid er et problem for rettssikkerhet, verdiskaping og tillit.

Myndighetene skylder på høy saksmengde og begrensede ressurser. Dette er imidlertid ikke gyldige grunner for å bryte lovens krav om effektiv saksbehandling. I denne artikkelen redegjør vi for at konsekvenser og virkemidler er varierende. Til slutt foreslår vi tiltak for å løse situasjonen.

Regulering av tidsfrister

Forvaltningsloven § 11 a krever at forvaltningsorganet skal «forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold». Regelen gjelder for alle myndigheter som treffer enkeltavgjørelser, og den gjelder i alle sakstyper, både søknadssaker og sanksjonssaker.

For akvakultursøknader (lokalitetstillatelse) er det gitt en spesifikk regel i akvakulturloven § 8, med krav til «effektiv» saksbehandling. Regelen henspiller på tid, og medfører plikt for alle relevante forvaltningsorganer til å behandle saker raskt. Samordningsfor-

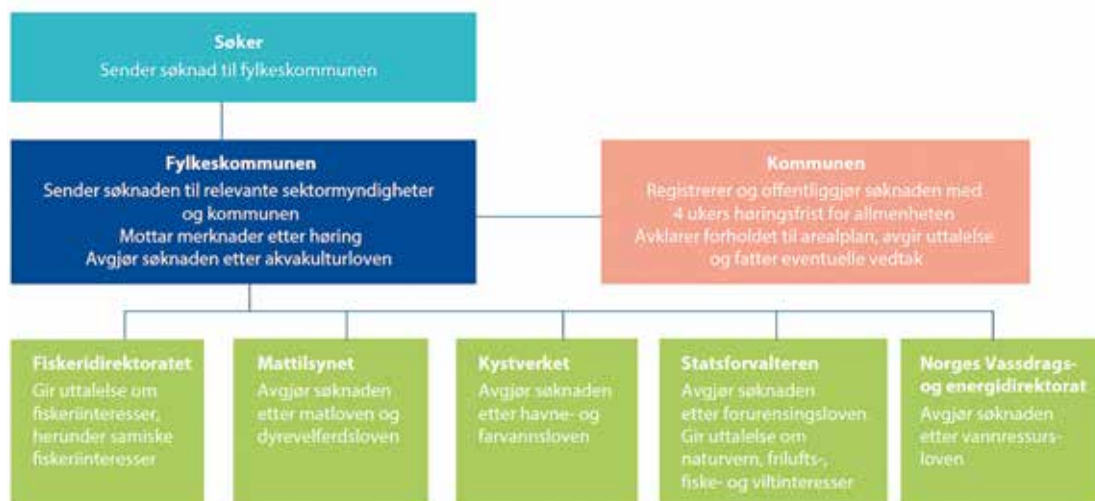
skriften, som er gitt i medhold av bestemmelser i akvakulturloven, angir spesifikke frister og legger opp til en samlet søknadsprosess på maksimalt $2 + 12 + 4 + 4 = 22$ uker. Når søknaden kommer inn til fylkeskommunen skal søknaden senest innen 2 uker sendes til kommune, sektormyndigheter og andre for uttalelse. Merknader fra offentlig utlegging skal foreligge innen 12 uker, og fylkeskommunen skal ettersende evt. merknader til sektormyndighetene og andre umiddelbart etter disse 12 ukene. Sektormyndigheter skal så, senest 4 uker etter mottak av uttalelser, treffe vedtak etter sitt sektorregelverk. Fylkeskommunen skal dernest, senest 4 uker mottak av sektormyndigheters vedtak, sluttbehandle saken.

Disse frister som staten har pålagt seg selv å følge, må anses å gi uttrykk for en normalt forventet saksbehandlingstid, og er derfor et naturlig utgangspunkt for hvilken fremdrift som må kreves og forventes ved saksbehandlingen av disse sakstyper. Dersom det gis avslag på en sektortillatelse, skal det ikke medgå lengre tid ved klagebehandlingen enn ved førstegangsbehandlingen, og samordningsforskriften gir her en frist på 12 uker til å ferdigbehandle en klage.

Eksempler

I en fersk uttalelse fra **Sivilombudet (SOM-2025-2554)** ble Fiskeridirektoratets saksbehandlingstid

“Lang saksbehandlingstid er et problem for rettssikkerhet, verdiskaping og tillit.”

Sjematisk oversikt over behandling av akvakultur-tillatelse.

Kilde NOU 2023: 23 s. 36

i to lokalitetsprosesser (som klageinstans for fylkeskommune), på til sammen tre år, funnet ulovlig og i brudd med forvaltningsloven § 11a. Den gjennomsnittlige behandlingstiden for sakstypen var 17 måneder, som også generelt er for lang. Direktoratet hadde også brutt kravet om å gi informasjon under sakens gang.

I klagesaker hos **Mattilsynet** (lokalitetssøknader) er vi nylig opplyst om forventet saksbehandlingstid på «mer enn 1 år», med forbehold om at den også kan bli lenger. Og i sanksjonssaker erfares at det kan komme forhåndsvarsel så sent som 1 år etter hendelsen som begrunner varselet.

Hos flere **Statsforvalterne** ser vi i liten grad den ønskede forbedring etter forskriftsendringen i 2024 (nytt utslippsregelverk for akvakultur). Vi erfarer at en stor andel saker behandles etter unntaksregelen, fremfor hovedregelens «hurtigspor». Unntaksregelen praktiseres også ulikt hos Statsforvalterne.

Saksbehandlingstiden hos **fylkeskommunene** påvirkes i første rekke av tiden brukt hos sektormyndigheter. Vi har nylig erfart at en fylkeskommune nå avslår akvakultursøknader dersom sektortillatelse avslås, selv om avslaget påklages, i stedet for å avvente klagebehandlingen. Praktisendringen er begrunnet i ønske om kortere saksbehandlingstid. Vi mener dette er i strid med akvakulturloven § 8, jf. § 6, og forskrift om samordning og tidsfrister i behandlingen av akvakultursøknader. Paradoksalt nok forlenger dette den totale saksbehandlingstiden, fordi én myndighet er opptatt av å forkorte egen tidsbruk. Den samme myndigheten må uansett oppheve eller endre sin egen avgjørelse etter klage, som følge av innvilgende klagevedtak i saken fra sektormyndigheten. Dette er opplagt kontraproduktivt.

Et problem for rettssikkerhet, verdiskaping og tillit

Forsinkede prosesser gir direkte økonomiske tap og skaper uforutsigbarhet for aktørene. Manglende produksjon i påvente av tildeling av tillatelser betyr tapt verdiskaping med virkning for arbeidsplasser og skatteinntekter. Hverken parter eller samfunnet er tjent med dette.

Lang saksbehandlingstid skaper usikkerhet og øker risikoen for endrede faktiske og rettslige forutsetninger. Søknadskriterier kan endres, ofte med formell eller reell virkning for eksisterende søknader. Politiske prioriteringer kan påvirke f.eks. plan- og reguleringsstatus. Og ikke sjelden tilkommer nye

opplysninger om miljøforhold, konkurranseforhold eller fra drift.

Der klageinstansen har en bedre opplyst sak enn underinstansen, og det er til gunst for søker, opplever vi i økende grad at klageinstansen, fremfor å omgjøre og innvilge det omsøkte (noe den har full rett til), i stedet velger å oppheve underinstansens vedtak og returnere saken. Dette restarter prosessen og medfører ytterligere ventetid og kostnader for partene. Dette er særlig uheldig når forvaltningsorganene har en svært lang saksbehandlingstid i utgangspunktet.

Konsekvenser for Staten?

Den vanligste årsaken til lang saksbehandlingstid er høy saksmengde og begrensede ressurser.

Begrensede ressurser kan i perioder gjøre at tidsbruken ikke anses «ugrunnet», typisk ved plutselige volumøkninger av en viss sakstype.

Når saksmengden er varig, kan derimot ressursmangel ikke begrunne tidsbruken. Det er i praksis situasjonen for mange sakstyper i dagens havbruksforvaltning. Det er dessuten påregnelig med både volumvariasjon av eksisterende sakstype, og at nye sakstyper tilføres – eksempelvis nye konsesjonsordninger og unntaksregimer.

På andre områder godtar ikke vår rettsorden lovbrudd fordi man er underfinansiert. Staten har en klar plikt til å organisere virksomheten og tildele ressurser slik at lovens krav kan etterleves. Lang saksbehandlingstid vil derfor, tross få ressurser, være i strid med loven slik vi ser det. Dette støttes av en rekke avgjørelser fra Sivilombudet.

Utover kritikk fra Sivilombudet, er imidlertid «riset bak speilet» varierende.

Det gjelder riktignok et strengt ansvar for uriktig lovtolkning og saksbehandlingsfeil, og staten er flere ganger idømt erstatningsansvar som følge av slike feil. Lang saksbehandlingstid alene utløser likevel sjeldent ansvar, selv om det finnes eksempler. Bildet kan endre seg dersom den negative tidsbruken vedvarer uten effektive mottiltak, kombinert med økt oppmerksomhet fra blant andre Sivilombudet. I tillegg kan forsinkelsen forstørre tapet der førsteinstansen begår en erstatningsbetingende feil (for eksempel ved lovtolkning) som først rettes etter lang klagebehandling.

I sanksjonssaker kan lang saksbehandlingstid føre til

Partner/advokat
Bjørn-Ivar Bendiksen,
SANDS Advokatfirma

Advokat
Kari Selbekk Platou,
SANDS Advokatfirma

“Lang saksbehandlingstid skaper usikkerhet og øker risikoen for endrede faktiske og rettslige forutsetninger.”

fradrag i sanksjonsutmålingen eller i enkelte tilfeller frafall av sanksjon. Dette er i hovedsak en kompensasjon for at parten har hatt saken hengende over seg lenge, og må ses i sammenheng med EMK artikkel 6 om «rettergang innen rimelig tid», som også kommer til anvendelse ved forvaltningssanksjoner.

Har myndighetene vilje til å løse situasjonen?

Myndighetene har alle forutsetninger for å løse utfordringen med ressurser og målrettede tiltak. Selv om deler av svaret er ressurser, er det grunn til å tro at mye løses med styring. Som et minimum bør hvert forvaltningsorgan ta de grep de selv råder over:

1. Redusere liggetid gjennom bedre organisering og ressursplanlegging
2. Sikre raskere behandlingssløp ved å prioritere visse sakstyper
3. Oppetre samordnet og koordinert med andre myndigheter i søknadsprosesser
4. Klageinstanser bør behandle saken ferdig der klagen fører frem (og kun unntaksvis returnere til underinstans)

5. Gi løpende skriftlig informasjon om status og forventet behandlingstid til parter i saken
6. Be om mer ressurser

Sivilombudet har i saken fra 2025 omtalt foran bedt Fiskeridirektoratet beskrive igangsatte og planlagte tiltak for å få ned saksbehandlingstiden innen utgangen av oktober 2025. Slik vi ser det er dette treffende også for øvrige havbruksmyndigheter, samt bevilgende myndighet. Øvelsen bør inkludere punktene foran.

Et av Norges konkurransefortrinn er god regulering og en god forvaltning. Problemet ligger ikke her på regulering, men på manglende prioritering og styring; et meget løsbart problem om myndighetene tar en mer aktiv rolle. For en næring som driver på naturens og markedets premisser er tid et kritisk konkurransefortrinn – og per i dag leverer ikke myndighetene til de forventningene som stilles til en av Norges viktigste næringer. Dette holder norsk verdiskaping tilbake, og svekker rettsikkerhet og tillit.

Les mer på
fskejuss.no
– Sands blogg
for fiskeri- og
havbruksjuss

S A N D S

Med Premium Scenting **nøytraliserer** vi ubehagelig **lukt**

Med vårt duftsystem, Premium Scenting, gjør vi det mer behagelig for dine ansatte - ikke bare på toalettrommet, men også i andre utsatte områder.

Premium Scenting er duftløsninger som sikrer en jevn fordeling av duft, en patentert teknologi vi bruker i hele verden. Våre maskiner dekker både store og små miljøer. Maskinene stilles inn på egen timing og de har 21 ulike start- og stopptider med 50 intensitetsnivåer. Kundesikkerhet er vår absolutte prioritet. Alle våre dufter er verdensledende innen duftsikkerhet og er sertifisert av IFRA (International Fragrance Association).

Initial tilbyr også engangsbekledning og produkter til bruk innenfor matproduksjon, slakt og fiskeforedling. Vårt produktsortiment imøtekommer alle hygienekrav innenfor næringsmiddelindustrien, slik at de ansatte kan jobbe på en trygg måte.

Ta kontakt med oss for mer informasjon.

Telefon: 22 79 79 79
E-post: initial-no@rentokil-initial.com

Initial er eksperter på hygieneservice
og er endel av **Rentokil Initial**

Initial

Gaveesker fra FIAS

FIAS tilbyr gaveesker som kan brukes både til røkt, gravet eller marinert laks/ørret. Esken har informasjon på norsk og engelsk. Det er benyttet en fuktbestandig kartong, dvs at den tåler å stå på kjølerom, og den har en god rive- og stablestyrke. Eskene leveres med trykk i fem farger (+lakk).

Design: © Studio Pors | Magrethe Pors Muniz

Den nye FIAS-esken leveres kun i en størrelse i år – L x B x H: 570 x 195 x 30 mm.

Eskene leveres i 2 konstruksjoner:

Tradisjonell poståpning – åpning i begge ender som må brettes inn.

Konvolutt – bunnen er limt og kun åpningen må brettes inn.

GAVEESKE FIAS-AKSJONÆRER

Kjøp av 1 000-9 999 stk: kr 6,45 pr. stk. Kjøp over 10 000 stk: kr 5,40 pr. stk.

Andre ikke-aksjonærer i FIAS: kr 13,50 pr. stk.

Ta kontakt hvis noen ønsker å samkjøre sin egen eske med samme mål.

Ta kontakt for et tilbud!

Frode Kvamstad:
frode@fiasinnkjop.no

Dan Tore Andersen:
dan@fiasinnkjop.no

Sjømatpolitisk debatt på Salmon Center i Bodø. Foto: Johann M. Krüger

FRA MERDKANT TIL STORTING

Slik løftet Sjømatbedriftene sjømaten inn i valgkampen

Gjennom en rekke sjømatpolitiske fagdager og debatter langs kysten har Sjømatbedriftene samlet politikere og næringsaktører for å styrke kunnskapen om Norges viktigste matvareproduserende næring. Målet har vært klart: Å sikre at kommende stortingspolitikere forstår både potensialet og utfordringene i sjømatnæringen – og tar med seg innsikten inn i fremtidens politiske arbeid.

TEKST: JOHANN MARTIN KRÜGER SJØMATBEDRIFTENE

For å løfte sjømatnæringens betydning i valgkampen gjennomførte Sjømatbedriftene flere sjømatpolitiske fagdager og debatter langs hele kysten. Her møttes politikere og aktører fra sjømatnæringen for å dele erfaringer, diskutere muligheter og utfordringer for Norges største matvareproduserende næring. Målet for møtene var å løfte kompetansen hos de kommende Stortingspolitikere.

– Vi mener det er viktig at vi er synlige hos de kommende stortingspolitikere, og at vi bidrar til å synliggjøre våre medlemmers bidrag til norsk matberedskap, deres potensial, og de utfordringene de står overfor. Møtene vi har hatt langs hele kysten vår har vært konstruktive, hvor det har vært rom og takhøyde for spørsmål, dialog og løsninger. Å lage slike arenaer er noe av det viktigste vi gjør som næringsorganisasjon, og vi ønsker å takke alle politikere som har tatt seg tid til å treffe oss, forteller administrerende direktør i Sjømatbedriftene Robert H. Eriksson.

Møtene ble gjennomført i Tromsø, Bodø, Rørvik, Ålesund og Bergen. Temaene varierte ut ifra de konkrete mulighetene og utfordringene som Sjømatbedriftenes medlemmer opplever lokalt og regionalt i disse områdene.

Det ble også gjennomført sjømatpolitiske debatter, hvor politikerne fikk diskutere og presentere sine løsninger for den norske sjømatnæringen. Alle partiene som deltok har vært enig om at sjømaten naturligvis må være en del av den norske matberedskapen, men i hvilken grad partiene ønsket å legge mer til rette for havbruk var det ikke alltid enighet om.

Harry Tiller, kommunikasjonssjef i Sjømatbedriftene ledet debattene og oppsummerer disse slik.

– Det er en viktig oppgave for oss i Sjømatbedriftene å bidra til at næringen får større oppmerksomhet og omtanke fra våre nasjonale politikere. Ved å invitere til en rekke debatter om sjømatnæringens rolle i matberedskap, om rammevilkår og fremtidsutsikter, har vi forhåpentligvis bidratt både til å øke kunnskapen om næringens rolle og utfordringer, men også satt viktige næringspolitiske saker på partienes dagsorden. Vi kommer til å følge opp dette overfor en rekke stortingsrepresentanter i tiden som kommer.

I Rørvik gikk turen for politikerne ut på merdkanten for å kjenne på kroppen hva som skal til for å produsere førsteklases laks. Flere av stortingskandidatene fra Nord-Trøndelag hadde aldri besøkt et

“Det er en viktig oppgave for oss i Sjømatbedriftene å bidra til at næringen får større oppmerksomhet og omtanke fra våre nasjonale politikere.”

Stortingskandidater fra Nord-Trøndelag samlet på en forflåte utenfor Rørvik. Foto: Harry Tiller

“Kunnskapen om næringen og de utfordringene vi som aktører møter i dialog med regulatoriske myndigheter, departement og politikere er dessverre altfor lav.”

oppdrettsanlegg før. Robert Aakvik i Emilsen fisk, tok dem med til forflåten ved Harbakkholmene for blant annet å belyse utfordringene de har med Statsforvalterens saksbehandling av nye lokaliteter, effektiv utnyttelse av tillatelsen og en forvaltning som er alt annet enn næringsvennlig.

I Bergen ble det ikke gjennomført noen debatt, men fagdagen var likefullt en suksess hvor det ble rom for dialog, læring og erfaringsutveksling. Stamfiskprodusenten Benchmark Genetics tok imot stortingsskandidater fra Hordaland ved sine lokaler i Bergen. Markedsdirektør i Benchmark Genetics, Birgitte Sørheim opplevde besøket som positivt, men er likevel litt skuffet over at noen partier ikke møtte opp.

– Det er svært positivt at Sjømatbedriftene tar initiativ til å skolere lokale politikere, hvorav flere vil få en sentral rolle i Stortinget i kommende periode. Kunnskapen om næringen og de utfordringene vi som aktører møter i dialog med regulatoriske myndigheter, departement og politikere er dessverre altfor lav. På møtet opplevde jeg politikerne som deltok

som lydhøre; de stilte gode spørsmål og viste en genuin interesse for budskapene fra næringsaktørene. Samtidig er det synd at partier som Frp, MDG, SV og Rødt ikke deltok. Også de ville hatt stort utbytte av en tilsvarende opplæring og fått en bedre forståelse for hvorfor havbruksnæringen trenger tydeligere og mer fremtidsrettede rammebetingelser for å sikre bærekraftig vekst, forteller Birgitte.

– Verden trenger mer mat, og Norge trenger å styrke sin matberedskap – noe jeg antar alle partiene på Stortinget kan enes om, uavhengig av politisk farge. Jeg håper de som var til stede tar med seg den nye kunnskapen inn i komitearbeid og behandling av saker som berører næringen, avslutter hun.

Sjømatbedriftene ønsker å takke alle selskaper som tok tiden til å delta på våre arrangementer gjennom valgkampen.

FIAS

Ditt eget innkjøpselskap

Din bedrift får også
utbetalt lojalitetsbonus

LITT DITT

FIAS

+47 73 84 14 00 | post@fiasinnkjop.no | www.fiasinnkjop.no

DETTE ER NOE AV DET VI KAN LEVERE TIL SMÅ OG STORE PRODUSENTER

PAKKEMASKINER
RØKE-/ KOKESKAP
VASKEMASKINER
ISMASKINER
BANDSAGER
KVERNER
BLANDEKVERNER
HURTIGHAKKERE
BLANDERE
TERNINGKUTTERE
GASSMÅLERE
GASSMIKSERE
FILETERINGSMASKINER
FLEKKEMASKINER

Fra dette omfattende programmet kan vi
levere utstyr tilpasset små og store
produsenter til riktig pris.

NORDIC SUPPLY

SYSTEM AS

6260 SKODJE
Tel: + 47 70 24 45 00
adm@nordicsupply.no
www.nordicsupply.no

Comeback for VERDENSBERØMT LAKS

Sjømatens aller mest kjente merkevare, Salma-laksen, er endelig tilbake i butikkhyllene. Det er det mange som er glade for, ikke minst kjendiskokken Eyvind Hellstrøm.

TEKST OG FOTO: HARRY TILLER, SJØMATBEDRIFTENE

Comebacket ble nylig markert på et PR-jippo i Oslo der Hellstrøm og kokke-kjendis-kollega Björn Svensson, vartet opp med ulike kombinasjoner av Salma-laks til de mange fremmøtte.

Hellstrøm holder ikke noe tilbake når han skal fortelle om lakseproduktets fortreffelighet.

– Det er et unikt produkt som jeg har servert mye av opp gjennom tidene. Nå er jeg svært glad for at det er tilbake på markedet. Salma-laks kan tilberedes på utallige måter, ferskheten, smaken, fargen og konsistensen gjør dette til et fantastisk produkt, sier Hellstrøm.

Forsvant fra butikken

Salma-laksen forsvant fra butikkhyllene i starten av 2025. Bremnes Seashore på Bømlo besluttet å legge ned produksjonen av Salma-laksen. Så kom nyheten om at Insula kjøpte opp merkevaren. I midten av september kunne de slippe nyheten om at Salma er tilbake. Salmar står for laksen og foredlingen mens det er Lofotprodukt som står for salget, markedsføring og produktutviklingen.

Store planer

Øystein Rist, direktør for salg og marked i Lofotprodukt, er stolt over å relansere Salma-laks for norske

forbrukere og håper dette kan øke forbruket av sjømat her til lands. I første omgang er det loin som skal produseres. Men Lofotprodukt kan rope at de har flere planer for den verdenskjente laksen.

– Dette er en råsterk merkevare med kompromissløs kvalitet og som har høstet internasjonal anerkjennelse i land som Frankrike og Sveits blant annet. Vi tenkte det var for ille at et slikt produkt ikke lenger skulle være å finne i butikkene. Derfor tok vi initiativ til å ta over, og nå er det blitt en realitet, sa Rist da han markerte at merkevaren nå igjen er å finne i butikkene.

Prosjektleder i Lofotprodukt, Sven-Erik Hilsen, kjendiskokk Eyvind Hellstrøm og direktør for marked og salg i Lofotprodukt, Øystein Rist har alle stor sans for Salma-laks. Nå gleder de seg over at den verdensberømte laksen igjen er å finne på markedet.

“I første omgang er det loin som skal produseres.”

Salma-laksens tilbakekomst ble behørig markert på restauranten Fish Me i Oslo for kort tid siden. Den verdensberømte laksen fikk selvfølgelig rød løper rullet ut.

Politisk medspiller eller evig kasteball

Vi må ta inn over oss at flertallet av politikere på Stortinget har liten eller ingen interesse av – ei heller kunnskap om – norsk havbruk. Det må vi gjøre noe med.

TEKST: JIM-ROGER NORDLY

Jim-Roger Nordly

Valget er over og Jonas Gahr Støre er fortsatt statsminister, med støtte fra et desimert Senterparti og en broket forsamling av Rødt, SV og MDG. Samtidig forsvant Ola Borten Moe (Sp), Alfred Bjørlo (V), Olve Grotle og Helge Orten (H) ut av Stortinget. De var noe så sjeldent som stortingspolitikere med et genuint engasjement for norsk havbruksnæring. Det er ikke akkurat kø av kandidater som ønsker å ta over den rollen.

Det er ingen hemmelighet at jeg personlig helst skulle sett et annet utfall av valget, men det er ikke gitt at resultatet for næringen nødvendigvis blir veldig påvirket av om flertallet er rødt eller blått. Vi ville uansett vært i samme grunnleggende posisjon; nemlig som en næring man som politiker innimellom kan bruke til kortsiktige symbolpolitiske øvelser, ikke minst hvis målet er å fremstå som miljøbevisst eller kritisk til «rikinger».

Disse mekanismene har ikke minst vært tydelige i utdelingen av konsesjoner opp gjennom årene. Med stadig skiftende prioriteringer har man det ene året prioritert kvinnelige oppdrettere og lulesamer det neste.

Samtidig står Norges nest største eksportnæring for enorme eksport- og skatteinntekter til landet, hvilket for byråkraterne i Finansdepartementet er ensbetydende med at det må være mer å hente. Dermed konstruerte de en syltynn begrunnelse for innføring av grunnrenteskatt på havbruk, og lot Støre og Vedum gledesstrålende presentere nyheten.

For oss som elsker denne næringen, som ser hvor mye den betyr for lokalsamfunn langs hele kysten og som skjønner hvor viktig den er for kommende generasjoner, så er det vanskelig å ta inn over seg hvor lemfeldig norsk havbruk behandles. Går det virkelig an?

Ja, det gjør jo det. Og det er vår skyld også.

Norske oppdrettere har vært opptatt med sitt, og uten å heve stemmen har vi trofast implementert nye

regelverk og forordninger, også når disse har vært basert på rene feilslutninger eller åpenbart ville ha negative konsekvenser på forhold som fiskehelse og velferd. Vi har ikke gått så langt som til å skifte kjønn eller melde oss inn i samemanntallet for å følge den gjeldende politiske strømmingen, men utover det har vi vært særdeles medgjørige.

Den økonomiske kjøttvekta norsk havbruk besitter, er betydelig. Men det hjelper fint lite hvis alt politikerne hører om oss kommer fra næringas motkrefter, det være seg glupske byråkrater i finansdepartementet eller interesseorganisasjonen Norske Lakseelver og deres allierte i Norges Bondelag. Når sistnevnte organisasjoner mot slutten av 2000-tallet lyktes med å overbevise Direktoratet for Naturforvaltning (nå Miljødirektoratet) om at norsk havbruk var i ferd med å utrydde villaksen, da ble det begynnelsen på reguleringsregimet vi fortsatt lever med i dag. Daværende leder i direktoratet, Janne Sollie, spådde i 2009 at norsk villaks ville være utryddet innen fem år på grunn av lakselus og rømming. Hun måtte etter hvert gå av, men arven etter henne lever fortsatt, blant annet i form av røde trafikklys på Vestlandet.

På den tiden var STIM sørgelig alene med å stille spørsmålsteget ved det vitenskapelige grunnlaget for vektingen av lakselus og rømming i villaksens trusselbilde. Vi leste øynene røde på det som fantes av vitenskapelige artikler om emnet, studerte historiske innsigstall og metodene og modellene som ble brukt for å komme fram til de deprimerende anslagene som senere ble presentert som sannhet. Fra starten av var det åpenbart for oss at dette umulig kunne stemme.

Det første vi oppdaget var at man brukte fangsttall som grunnlag for historisk innsig av villaks til norskekysten, med den parodiske konsekvens at forbudet mot drivgarnfiske framsto som den største katastrofen noensinne for norsk villaks. Tallene ble likevel brukt for å sette bremsene på norsk havbruk.

Ingen steder i materialet vi gjennomgikk fant vi noen slags vurdering rundt det åpenbare problemet at ut-

“Med stadig skiftende prioriteringer har man det ene året prioritert kvinnelige oppdrettere og lulesamer det neste.”

Foto: © Andrei Armiagov | Shutterstock.com

viklingen for villaksen var den samme eller verre i områder helt uten havbruk. Dette ble senere bekreftet med 10-årsevalueringen av vernetiltaket nasjonale lakseelver. Konklusjon: Ingen bestandsmessig effekt.

Med kronikker, magasiner og brev til Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité forsøkte vi å nå fram mellom stadige katastrofebeskrivelser fra Norske lakseelver, Direktoratet for Naturforvaltning og politikerne som fant det opportunt å koble seg på hylekoret. Selv om Janne Sollie etter hvert måtte gå, lyktes vi på ingen måte i å gjøre noe med den underliggende produksjonen av årvisse feilslutninger fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning, som fortsatt den dag i dag danner grunnlaget for norsk havbruk sine vekstmuligheter.

Den viktigste formuleringen i Havbruksmeldingen som nylig ble lagt fram handler om nettopp dette, at det skal gjøres en gjennomgang av kunnskapsgrunnlaget for norsk havbruks påvirkning på villaksen. Dette er en big deal, men initiativet står i en åpenbar fare for å bli en parentes dersom den gjennomføres av de samme miljøene som i 15 år har levd av å produsere artikler og rapporter basert på feilaktige forutsetninger. Disse miljøene har noe å tape, og ryggmarksrefleksen vil være å forsvare eget arbeid, snarere enn å vurdere dette kritisk.

Denne problemstillingen må forklares til politikerne våre, politikere som i utgangspunktet er fullstendig uinteressert i havbruk. Det er ikke en liten oppgave,

men den er såpass viktig at alle som har hjerte for havbruk må ta eierskap til den. Vi er nødt til å jobbe politisk på en helt annen måte enn denne næringen har hatt for vane.

Det er ikke det at norsk havbruk er på noen grunnleggende kollisjonskurs med tradisjonelle verdier verdsatt av venstresiden og miljøinteressene, snarere tvert imot.

Vekst i havbruk kunne vært hovedprioritet i partiprogrammet til MDG, SV og Venstre, hvis ønsket virkelig var å gjøre noe med den alvorlige klimakrisen vi står oppe i. 30 prosent av alle klimautslipp kommer fra matproduksjon, og en dreining mot mer klimavennlig mat er helt avgjørende i en verden som vil ha 2 milliarder flere mennesker i 2100. Denne befolkningsøkningen betyr at vi vil trenge 1 trillion kilo mer mat, og det kan definitivt ikke være storfekjøtt. Vi må selvsagt i stedet satse på husdyr som omdanner råvarer til mat på en mer effektiv måte, og ingenting er mer effektivt enn havbruk.

Rent bortsatt fra at vi i alt for liten grad forteller dem, så er havbruksnæringen bortskjemt med gode historier:

- Norsk havbruk er tallrike distriktsarbeidsplasser med store lokale ringvirkninger innen alt fra bygg og anlegg til verftsindustri. I 2023 sysselsatte havbruksnæringen 41 600 personer direkte eller, inkludert leverandørindustrien, 95 600 personer. Det

“Vekst i havbruk kunne vært hovedprioritet i partiprogrammet til MDG, SV og Venstre, hvis ønsket virkelig var å gjøre noe med den alvorlige klimakrisen vi står oppe i.”

“Havbruk har egenhendig stanset eller snudd flyttestrømmen i småsamfunn langs hele kysten.”

tilsvarte en vekst på 13 000 nye distriktsarbeidsplasser siste året. Samlet verdiskaping endte på 74 milliarder kroner.

- Havbruk har egenhendig stanset eller snudd flyttestrømmen i småsamfunn langs hele kysten.
- Havbruk og dets leverandørindustri gir store skatteinntekter både lokalt og nasjonalt og bidrar til finansiering av skoler og sykehjemsplasser. Selskapsskatt, produksjonsavgift, grunnrenteskatt og kjøp av konsesjoner gir staten årlige inntekter på 12-15 milliarder kroner.
- Havbruksnæringen har ikke bare en genuin interesse av villaksens ve og vel, men ønsker å bidra til et bedre kunnskapsgrunnlag for forvaltningen av arten. Derfor har havbruksnæringen finansiert en rekke villaksrelaterte forskningsprosjekter, og både

Altaelva, Gaula og Orkla er elver hvor norske havbruksaktører har finansiert installering av kamera-teknologi for presise målinger av villaksbestanden.

- Og igjen, havbruk produserer sunn mat med en brøkdel av klimaavtrykket til kjøttproduksjon. Når norsk havbruksnæring produserer laks i stedet for kjøtt, så utgjør det en «besparelse» i størrelsesorden 50 prosent av Norges totale klimautslipp. Det er ikke småtterier.

Norske politikere synes nå å ha kommet over sitt akutte anfall av batterifabrikk-syken. Da er havbruk et langt mer realistisk fokusområde for klimavennlig verdiskaping. For norsk havbruk har levd det grønne skiftet siden lenge før begrepet ble oppfunnet.

Men ingen forteller politikerne våre om dette, hvis ikke vi gjør det.

Har du sterke meninger? I denne spalten kan du også få gi utløp for dine synspunkter på aktuelle saker for sjømatnæringa. Ta kontakt med redaksjonen på: post@sjomatbedriftene.no

Din totalleverandør til sjømatindustrien

Skala har alt du trenger for en trygg, effektiv og hygienisk produksjon – fra rengjøringsutstyr, sluser og hansker til kniver, verneutstyr, forbruksmateriell og mer.

Se hele sortimentet på www.skalanetshop.no eller kontakt oss på nettbutikk@skala.no for tilgang.

Sjekk utvalget

Skala
ordre@skala.no
Tlf.: 23 05 28 00

SEAFOOD EXPO GLOBAL

– Barcelona 2026

*Sjømatbedriftene og Fiskerinæringens Innkjøpsselskap arrangerer
fagtur til Seafood Expo Global og Seafood Processing Europe 21. – 23. april 2026.
Dette er verdens største sjømatmesse som "alle" besøker.*

Hotell

Vi har rom på Hotel Catalonia Ramblas, 4* superiorhotell. Dette praktfulle 4-stjerners hotellet, Catalonia Ramblas, i modernistisk stil ligger i det historiske sentrum av Barcelona, i nærheten av Las Ramblas og noen få meter fra Plaza Cataluña. Det har 221 rom, egen restaurant og utendørs basseng. En symbolsk bygning fra begynnelsen av 1900-tallet, med sin egen personlighet og fullstendig renoverert til dagens standarder. Den privilegerte beliggenheten gjør at gjestene kan nyte de varierte kulturelle og kommersielle alternativene som tilbys i byen til fulle. Se mer på:

www.cataloniahotels.com/en/hotel/catalonia-ramblas

Vi er behjelpelig med å bestille ekstra døgn både før og etter messen.

Fly

Gruppereise med Norwegian fra Oslo:

20.04.26 Oslo – Barcelona avg kl. 09:05 – ank kl. 12:25

23.04.26 Barcelona – Oslo avg kl. 13:10 – ank kl. 16:35

Fly t/r med 2 kolli innsjekket bagasje samt håndbagasje.

Det kan bookes fly gjennom vår samarbeidspartner Travelnet der som man ønsker andre reisetidspunkter og også tilslutningsfly.

De kontakter da Rigmor på mail på: rigmor.fillingsnes@travelnet.no

Tilslutningsfly

Vi kan ordne tilslutningsfly til/fra Oslo for dere.

Vi booker rimeligste alternativ.

NB! Hvis dere bestiller tilslutningsfly selv, må det beregnes minimum 2 timer mellom flyavgangene.

Transport fra flyplassen

Vi organiserer en felles buss fra flyplassen til hotellet samt at vi også har en felles buss fra hotellet til flyplassen på avreisedagen.

Priser

Pakkepris pr. person i enkeltrom kr 24 490*

Pakkepris pr. person i dobbeltrom kr 16 590*

Prisen inkluderer:

- Flyreise t/r Oslo-Barcelona
- Busstransport til og fra flyplassen
- Hotellopphold i 3 døgn på 4* hotell
- Frokost
- Flyskatter
- Oppgitte priser gjelder reisen på de oppsatte tidspunkt med Norwegian

Tilslutningsfly og frivilling avbestillingsforsikring v/sykdom kommer i tillegg.

* Med forbehold om tillegg på grunn av valutaendringer.

For påmelding:

Se skjemaet nedenfor. Påmeldingen er bindende.

Førstemann til mølla!

Frist for påmelding er 28. november.

Info om messen: www.seafoodexpo.com/global/

PÅMELDING – Frist for påmelding er 28. november. Vi garanterer denne prisen for de 15 første plassene.

Vi ønsker å melde på følgende personer til Seafood Expo Global og Seafood Processing Europe 2026 i Barcelona:

1. _____ 2. _____
3. _____ 4. _____

☐ Jeg/vi ønsker at dere bestiller tilslutningsbillett:

☐ Jeg/vi ønsker avbestillingsforsikring (v/sykdom) fra kr 200,- ekskl. mva.

Tilslutningsflyplass: _____

Bedriftens navn: _____

Postadresse: _____

Telefon: _____ Mobil: _____ E-post: _____

Forpliktende underskrift: _____

Endringer av navn, tidspunkt osv. vil føre til ekstra kostnader. Påmeldingen er bindende og sendes til: post@fiasinnkjop.no

PUKKELLAKSEN

– Trussel og mulighet i norske elver

Pukkellaksen har for alvor gjort sitt inntog i norske elver – og den kommer ikke alene. Den stillehavsfødte laksen sprer seg i rekordfart og utgjør en alvorlig trussel mot våre sårbare villaksbestander. Samtidig åpner invasjonen for nye muligheter innen matproduksjon og sjømatnæring. I møte med denne tosidige utfordringen krever Sjømatbedriftene en full evaluering av tiltakene mot pukkellaks i løpet av 2025. Dette er historien om en fremmed art som både kan true og berike norsk natur og næring.

TEKST: : KJETIL HESTAD, SJØMATBEDRIFTENE

En fremmed art med voksende fotfeste

Pukkellakser en stillehavslaks som opprinnelig hører hjemme i elver som renner ut i det nordlige Stillehavet – fra Korea og Japan i vest til Alaska og Canada i øst. Arten ble innført til nordvest-Russland av sovjetiske myndigheter på 1950-tallet for å skape et kommersielt fiske. Den etablerte seg etter hvert i flere

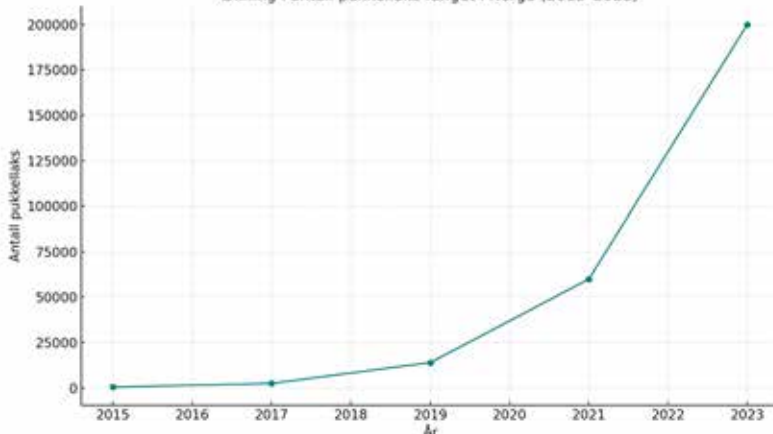
elver på Kolahalvøya og har siden begynt å spre seg vestover – med Norge som en av de nye koloniserte områdene.

De første observasjonene i Norge kom på 1960-tallet, men det er først de siste ti årene at bestanden har eksplodert. I 2017, 2019, 2021 og særlig i 2023 ble det registrert en voldsom økning i antallet pukkellaks i norske vassdrag – særlig i Finnmark og Nord-Troms, men også så langt sør som Trøndelag og Nordland. Arten følger en toårig livssyklus, og oddetallsår har vist seg å være toppår for spredning i Norge.

Hvor raskt sprer pukkellaksen seg – og hvorfor er det et problem?

Spredningen av pukkellaks går forbløffende raskt. Ifølge Miljødirektoratet ble det fanget over 200 000 individer i norske elver i 2023. I 2019 var antallet rundt 14 000. Denne veksten på bare noen få år skaper bekymring – ikke bare for det biologiske mangfoldet, men for selve grunnlaget for villaksbestander i Norge.

Økning i antall pukkellaks fanget i Norge (2015–2023)

Pukkellaksen utgjør en betydelig trussel mot atlantisk laks, sjørret og sjørøye. Den gyter på samme tid og sted som villaks, og konkurrerer om gyteplasser og oksygen i gytegrusen. Dessuten dør pukkellaks etter gyting, og de råtnende kroppene kan endre vannkvaliteten og introdusere sykdommer.

I tillegg er pukkellaks vanskelig å stanse: Den vandrer opp elvene på et tidligere tidspunkt enn atlantisk laks, og kan gyte i elver hvor villaks tidligere ikke har trivdes. Resultatet er at stadig flere elver står i fare for å bli dominert av en fremmed art som kan forstyrre hele det naturlige økosystemet.

Behovet for kraftfulle tiltak – og evaluering i 2025

Med trusselen i full anmarsj har norske myndigheter og organisasjoner iverksatt en rekke tiltak: Fysiske feller og stengsler, manuelt uttak i elver, fiske med garn og not i fjorder, og kartlegging av bestander har vært blant de viktigste virkemidlene. Men effekten er fortsatt usikker.

Vi i Sjømatbedriftene har vært tydelige vår bekymring. Vi vil derfor nå be om en full evaluering av alle tiltak som er gjennomført i 2025. Formålet er å vurdere hvilke strategier som fungerer, og hva som må justeres for å hindre videre spredning. I en uttalelse tidligere i år sa vår administrerende direktør i Sjømatbedriftene, Robert H. Eriksson:

– Vi kan ikke akseptere at norske lakseelver blir

overkjørt av en fremmed art uten motstand. Det er avgjørende at alle tiltak må vurderes nøye og justeres basert på fakta og resultater.

Flere eksperter peker også på behovet for en nasjonal handlingsplan – med klart definerte mål og midler, og en felles innsats mellom forvaltning, forskning og lokalsamfunn.

Fra trussel til ressurs – pukkellaks som mat

Men pukkellaksen er ikke bare en trussel – den kan også være en matressurs med stort potensial. Arten vokser raskt, er fettrik og egner seg godt til både fersk og bearbeidet sjømat. I Russland og Alaska er den allerede en viktig del av fiskerinæringen, og i Norge har enkelte aktører begynt å teste ut foredling og eksport.

Flere aktører mener det ligger et uutnyttet potensial i å bruke pukkellaksen som en del av sirkulær og bærekraftig matproduksjon. Samtidig kan kommersielt fiske være et virkemiddel for å redusere bestanden i fjorder og elver – forutsatt at det gjøres på riktig måte.

– Vi må klare å tenke to tanker samtidig. Ja, pukkellaksen er en trussel, men den er også en ressurs. Norge har kompetanse og infrastruktur til å håndtere begge deler. Det krever vilje, samarbeid og en tydelig strategi, sier Kjetil Hestad direktør for havbruk og markedsadgang i Sjømatbedriftene.

“Pukkellaksen gyter på samme tid og sted som villaks, og konkurrerer om gyteplasser og oksygen i gytegrusen.”

“Arten vokser raskt, er fettrik og egner seg godt til både fersk og bearbeidet sjømat.”

Foto: © Snap!Photography | shutterstock.com

KONTAKT

STEFFEN STOKKE • Tlf: 99 37 94 42

E-post: steffen.stokke@malproff.no

kundeservice.coatings@malproff.no • Tlf: 06260

Les mer på malproff.no

→ **Mal Proff har utsalgsteder og distribusjonspunkter over hele landet og er Norges ledende leverandør av overflateprodukter til proffmarkedet.**

→ **Med mer enn 30 000 produkter fra ulike leverandører har vi det mest omfattende sortimentet i markedet.**

→ **Vi leverer Jotun skips og industrimaling samt alt av verktøy innen overflatebehandling.**

In-line oksygeninnløser

– smart løsning for sjøvannssystemer

In-line gir mer oksygen med mindre energi. Den monteres direkte i sjøvannsledningen og er designet for krevende forhold med brakk- og saltvann. Perfekt for lukkede merder og landbaserte anlegg.

In-line – stadig valgt av flere

- Over 90 % oksygeninnløsning
- Minimalt trykktap
- Ingen ekstra pumper
- Kompakt og plassbesparende
- Fleksibel styring

Les mer her

nippongases.com

Grillet breiflabb

*Smak av kysten skapte matfest på Hagefesten i Tromsø.
En av de store snakkisene ble retten med breiflabb, signert Halvar Ellingsen
(Kvitnes Gård) og Morten Tungesvik (Brasserie Chérie).*

Ingredienser:

Breiflabb

1 stk. breiflabbfilet, ca. 1 kg, renskjært
Finsalt til salting
Nøytral olje til grillen

Potetkompott

400 g gulløypotet, vasket
2 dl gressløkolje
20 g seiersløk, finhakket
1 ss fersk persille, finhakket
2 ss smør
Salt og nykværnet pepper
Et par dråper sitrønsaft (valgfritt)

Blåskjellsaus

4 dl innkokt blåskjellkraft
1 dl fløte
150–200 g kaldt smør i terninger
2 dl gressløkolje
1–2 ts sitrønsaft eller hvitvinseddik

Framgangsmåte:

Breiflabb

- Dekk breiflabbfileten lett med finsalt og la den ligge i 30–45 minutter.
- Skyll av alt saltet i kaldt vann og tørk godt med kjøkkenpapir.
- Forbered grillen med høy, direkte varme. Pensle grillristen lett med olje for å unngå at fisken setter seg fast.
- Grill breiflabben på alle sider til den har en fin, gylden skorpe.
- Mål kjernetemperaturen. Ta den av grillen når den når 44–45° C for perfekt, saftig tekstur.
- La fileten hvile i 5 minutter før den skjæres i pene skiver.

Potetkompott

- Kok potetene møre i godt saltet vann.
- Hell av vannet, og knus potetene lett med en visp eller gaffel – de skal ha litt struktur.
- Vend inn gressløkolje, finhakket seiersløk, persille og smør til ønsket konsistens.
- Smak til med salt, pepper og et par dråper sitrønsaft for friskhet. Hold varm til servering.

Blåskjellsaus

- Kok opp blåskjellkraften og reduser den til ca. halv mengde for en mer konsentrert smak.
 - Tiltsett fløten og la det småkoke i 5 minutter.
 - Ta kjelen av varmen, og pisk inn kaldt smør i terninger med stavmikser for en glatt og luftig saus.
 - Rett før servering, rør forsiktig inn gressløkoljen. Smak til med sitrønsaft eller hvitvinseddik.
- Pass på at sausen ikke koker etter at oljen er tilsatt, for å bevare emulgeringen.

Servering

- Legg en raus skje potetkompott midt på tallerkenen.
- Legg skiver av grillet breiflabb pent oppå.
- Skum opp sausen med stavmikser og øs den rundt fisken.
- Pynt gjerne med tynne skiver reddik og dill.

INNFØRING AV UTVIDET PRODUSENTANSVAR PÅ EMBALLASJE

Den 1. juli i år kom det endringer i regelverket for emballasje i Norge. Bakgrunnen for det utvidede produsentansvaret er å finne i EUs rammedirektiv for avfall.

TEKST: GURO KJØRSVIK HUSBY, MARKEDS- & KOMMUNIKASJONSDIREKTØR, NORSIRK. **FOTO:** NORSIRK

Produsenter av emballasje i tilknytning til merder/tau/garn må nå ta kostnadene for innsamling og gjenvinning av disse.

Rammedirektivet for avfall (Waste Framework Directive, 2008/98/EF) er det overordnede EU-regelverket for avfallshåndtering. Direktivet legger blant annet føringer for avfallshierarkiet, krav til separat innsamling, materialgjenvinning og utvidet produsentansvar. I Norge er det avfallsforskriften og forurensingsloven som i all hovedsak svarer ut

det som står i EU-direktivet. Når Norge fra 1. juli 2025 gjorde endringer i forskriften om emballasje (kapittel 6 og 7 i avfallsforskriften), er det fordi Norge er et EØS-land og rammedirektivet fra EU er EØS-relevant.

Forurensar-betaler-prinsippet

Bakgrunnen for produsentansvaret/det utvidede produsentansvaret, er at den eller de som setter et produkt på markedet skal ha det økonomiske ansvaret for avfallshåndteringen for det aktuelle produktet. Til nå har prinsippet vært gjeldende for bl.a. alle typer emballasje, biler, elektronikk og batterier, og det utvides i nærmeste fremtid til å omfatte havbruk og tekstiler.

Siden det fra 1. juli er obligatorisk for alle (uavhengig av mengde) som importerer/produserer varer til det norske markedet å ta produsentansvar for emballasjen, gjelder det utvidede produsentansvaret på

emballasje for alle Norsirks kunder – samt alle som er kunder eller medlemmer i andre produsentansvarsselskaper.

Har ikke produsentene betalt frem til nå?

Produsentene av emballasje har betalt for innsamling og gjenvinning av emballasjeavfall tidligere også. Med det utvidete produsentansvaret som nå er innført, skal nødvendige kostnader knyttet til separat innsamling av emballasjefraksjoner, som tidligere har blitt dekket av kommunen, fra og med 1. juli dekkes av produsentene, altså av de som setter emballasje (eller produkter med emballasje) på markedet. Dette vil da være en reduksjon av det som er betalt i renovasjonsgebyr knyttet til innsamlingen av emballasjeavfall hjemme hos deg og meg.

Hvorfor gjøres disse endringene?

Overordnet har EU vedtatt at det er nødvendig at mer avfall blir en del av sirkulære kretsløp, og at kostnadene knyttet til dette fordeles etter forurenser-betaler-prinsippet. For at konkurransen på det europeiske markedet skal være lik og rettferdig, må også regelverket som påvirker kostnadene en produsent

har i EU/EØS, være bygget på samme prinsipper og regelverk. I de aller fleste land i Europa er rammedirektivet med utvidet produsentansvar allerede innført. Det norske Miljødirektoratet har brukt lengre tid på implementeringen, men varslet den 23. juni i sommer at endringene trer i kraft fra 1. juli i år, og at forflytningen av kostnader fra kommunene til produsentene inntreffer umiddelbart.

Kostnadsforflytningen inkluderer all emballasje, også rundt fiskeutstyr.

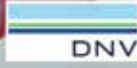
Produkter og tjenester til havbruksnæringen

TESS MARFRED er en førsteklasses transparent PVC-slange designet for ulike flytende medier.

- ◆ Spesielt godt egnet for transport av smolt og settefisk i havbruksnæringen
- ◆ Sertifisert for næringsmiddelindustrien
- ◆ NS9416-standardkompatibilitet
- ◆ Dokumentert ytelse i salt-/ferskvannsomgivelser
- ◆ Flere diameter alternativer (opp til 10")

TESS har mer enn 60 servicesentre langs hele kysten til disposisjon, som kjenner behovene og kravene i næringen. Nærhet til kunden, kvalitet, kompetanse, kapasitet og service er noen av våre nøkkelerord. Dette gjør oss til din lønnsomme totalleverandør.

Kontakt ditt nærmeste servicesenter: www.tess.no.

Slanger og tilhørende armatur •
 Bekledning og vern •
 Hansker og sko •
 Olje og smøremidler •
 Vaskemidler og desinfeksjon •
 Vaskesystemer •

TESS
TEKNISK FAG-HANDEL

Tlf. 32 84 40 00
 Industrigata 8 - 3414 Lierstranda
 E-post: havbruk@tess.no

Utfordrer bransjen med sporbar ombruksemballasje

Circmar har utviklet en innovativ emballaseløsning for transport av fersk fisk. Løsningen har sikret dem en nominasjon til Innovasjonsprisen 2025.

Emballaseløsningen kombinerer ombrukbare kasser og paller med sanntidssensorer og digital sporing – og gjør det mulig å redusere både klimaavtrykk, kostnader og risiko i verdikjeden.

Løsningen består av CIRCpall (ombrukbar pall) og CIRCbox (ombrukbar fiskekasse) laget av resirkulert plast – utviklet for å tåle å bli brukt mellom 100 og 200 ganger før de resirkuleres og ombrukes.

Emballasjesystemet er utviklet for å:

- Redusere emballasjekostnad per kilo fisk
- Drastisk forbedre klima- og miljøavtrykk
- Øke effektiviteten i verdikjeden gjennom datafangst

Kontaktinfo:

Hovedkontor: Løvenskioldsgate 26, 0260 Oslo, Norway

+47 22 52 20 00

info@circmar.no

circmar.no

**SPESIALISTEN PÅ VERKTØY,
ARBEIDSKLÆR OG VERNEUTSTYR**

TOOLS

For sikkerhets skyld!

Utstilling under Sjømatdagene 2026

Sjømatbedriftene og FIAS arrangerer Sjømatdagene i 2026 på Scandic Hell Hotell ved Trondheim Lufthavn, Værnes den 10. til 11. mars 2026.

Sjømatdagene samler mellom 400 og 500 aktører fra alle ledd i sjømatnæringen. Det kommer beslutningstakere fra oppdrettsnæringen, slakterier, hvitfiskbedrifter, foredlingsbedrifter, grossister, eksportører og bedrifter som foredler og selger på innenlandsmarkedet.

Utstillingsområde på Scandic Hell

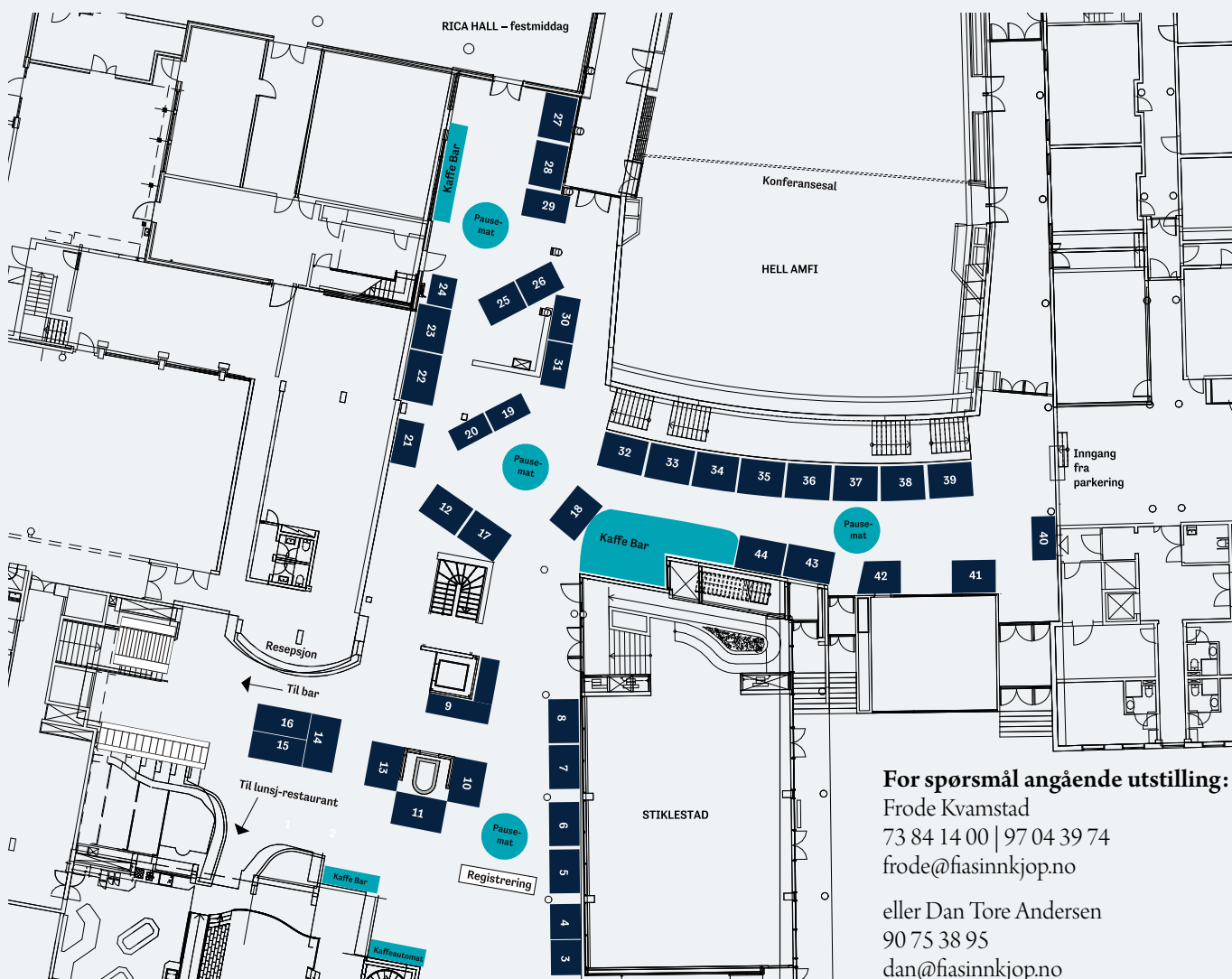
Vi inviterer våre samarbeidspartnere til å delta med en utstillingsplass under konferansen. Utstillingsområdet er i vrimleområdet mellom resepsjonen, konferansesalen og der vi spiser lunsj og har festmiddagen. Se standoversikten nedenfor.

Vi har valgt å differensiere prisene på standene etter hvor sentralt de ligger. Dette er et forsøk på å gi dere utstillere en valgmulighet med tanke på plassering og kostnad.

Utstillingsplassene ligger på mellom 17 500 til 40 000 kroner + mva pr. plass for hele konferansen.

For dette får utstillerne:

- Utstillingsplass ca. 2 X 3 meter. Følgende kan leies: Barbord og krakker, brosjyrestativ og skjerm m/stativ.
- Utstillingsplass i resepsjonsområdet eller i vrimlearealer der deltakerne passerer gjennom på vei inn og ut av konferansesalene.
- Fritak for deltakeravgift på hele konferansen for 1 person (verdi inntil kr 6500,-)
- Unik mulighet til å skape relasjoner og etablere kontakt med bedriftene i næringen.
- Profilering av bedriften inn mot laks og oppdrettsnæringen, hvitfiskbedrifter og den resterende sjømatindustrien.
- Muligheter for reklame under konferansen.

For spørsmål angående utstilling:

Frode Kvamstad
73 84 14 00 | 97 04 39 74
frode@fiasinnkjop.no

eller Dan Tore Andersen
90 75 38 95
dan@fiasinnkjop.no

KATRIN[®]

– årets leverandør hos Norengros

«Prisen betyr mye, men det viktigste er veien framover. Samarbeidet vi har bygget over tid handler om tillit, å lytte og å nå mål sammen.

Utmerkelsen viser at langsiktige partnerskap gir resultater i hverdagen, både for oss og for kundene.

Takk til Norengros og til alle kollegaer som gjør dette mulig hver dag.»

Jörgen Jonsson
Key Account Manager
Katrin Metsä Tissue

Azets People har blitt til Keystones – spesialister på rekruttering og utleie

*Etter over 20 år som Azets People starter vi nå et nytt kapittel som Keystones
– et spesialisert rekruttering- og konsultentselskap med fullt fokus på
økonomi, teknologi og HR.*

Hos Keystones er spesialisering ikke et mål – det er måten vi jobber på

Vårt nye navn er inspirert av arkitekturens bærebjelke – keystoneen – symbolet på det som holder helheten oppe. Slik ser vi også vår rolle: Å koble virksomheter med de spesialistene som skaper resultater.

Vi tror på faglig spesialisering fordi det gir bedre prosesser, sterkere innsikt og tilgang til de beste kandidatene.

Med lokal tilstedeværelse i Trondheim, Oslo, Bergen, Stavanger, Kristiansand, Fredrikstad og Larvik, leverer vi treffsikre rekruttering- og konsulenttenester – med kvalitet og presisjon.

Navnet er nytt, men menneskene og kvaliteten er den samme.

Vi gleder oss til å fortsette samarbeidet – nå som Keystones.

Kontaktinfo:
post@keystones.no

keystones.no

ALÅS AS – Et enkelt valg

ALÅS AS er Norges markedsleder på alkolåser. Vi leverer til alle bransjer, både privat og offentlig, samt privatpersoner. ALÅS AS leverer bransjens mest moderne alkolås, med løsninger vi er alene om i Europa.

Hva er en alkolås:

En alkolås er en teknisk anordning som kobles til bilen, trucken, eller forskjellige maskiners tenningsystem. Før man starter avgis en blåseprøve. Dersom den viser resultat over lovpålagt grense – 0,2 promille, får man ikke startet kjøretøyet eller maskinen.

ALÅS tilbyr markedsledende produkter, med den nyeste teknologien.

Hva kan ALÅS tilby med sin alkolås?

- Onlineløsning med dashboard, blåsehistorikk og SMS varsling ved promille over 0,2
- Support 24/7/365, med mulighet for fjernstyrt deaktivering ved for eksempel kabelbrudd e.l.
- Kalibrering uten tid på verksted. Kunden får tilsendt en kalibrert håndenhet 1 gang i året.
- Ingen analyseringstid, og med ekstremt kort oppvarmingstid.
- Prisgaranti

Tar du sjansen på at noen av dine ansatte kan være påvirket av alkohol i arbeid?

Dette kan i så fall ha store konsekvenser, både personlig og økonomisk.

Tilbud til FIAS sine aksjonærer og leverandører:

Ordinær pris fastmontert alkolås: kr 13 900,-

FIAS tilbud: kr 9 100,- (- 35 %)

Ordinær pris serviceavtale: kr 499,- pr måned.

FIAS tilbud: kr 249 pr måned. (- 50 %)

Ordinær pris Alkolås installasjon kr 3 500,-

FIAS tilbud: kr 2 500,-

Alle priser er ekskl. mva.

Serviceavtale inkluderer:

– Årlig Kalibrering	– Årlig service av produkt
– Support 24/7	– Trådløs overføring av logg
– Fremtidige oppdateringer	– Varslinger 10 munnstykker

Ingen skjulte kostnader!

Ønsker du å vite mer? Kontakt:

Geir Stolpestad
Mobil: 93 01 16 01
Mail: gs@alaas.no
www.alaas.no

FIAS – Fiskerinæringens Innkjøpselskap AS

Alle sjømatbedriftene i Norge kan bli aksjonær i FIAS, som forhandler innkjøpsavtaler på vegne av aksjonærene. I dag er det vel 4000 bedrifter som kan handle gjennom avtalene.

For mer informasjon: www.fiasinnkjop.no

FIASNYTT er en informasjonsplass for samarbeidspartnerene til FIAS

ANNET

 Din BemanningsPartner
Kvalitetsleverandør av menneskelige ressurser
www.NYDBP.no
AQUACULTURETALENT®
www.aquaculturetalent.com

BANK, FINANS OG JUS

 Norion Bank
Bedriftskreditter og fakturakjøp.
God erfaring innen sjømatnæringen.
www.norionbank.no

Kystens ledende
advokatfirma
S A N D S
Oslo | Bergen | Stavanger | Trondheim
Tromsø | Ålesund | Tønsberg

SpareBank 1
SMN
Vi har erfaring og kompetanse
innen sjømatnæringen.
www.smn.no

 KPMG
Revisjon Rådgivning Advokattjenester
KPMG.no | Tlf.: +47 99 21 67 96

FERSK HVITFISK

 MARINE SALES
OMSETNING AV ALLE TYPER HVITFISK
TELEFON: 70114545
MAIL: post@marinesales.no

TILSETNINGSSTOFFER

Leverandør av krydder, tilsetningsstoffer
og emballasje til fiskeindustrien.
Gode råvarer fortjener ABC-produkter.
 ABC
Arne B. Corneliusen AS
Tlf: +47 22 88 46 00
www.abccorneliusen.no
 Kvalitet og trygghet
SINCE 1948

- Krydder
- Marinader
- Gourmet
- Dressinger
- Kryddersmør
- Oljer & eddik

Vi leverer trygg mat av god kvalitet
ENGEBRETSSEN AS
Tlf +47 63966640 www.engebretsenas.no Minne Industriområde 31
2092 Minnesund

SLAKTERI

Slakteri for frittstående oppdrettere
i Nordland
 Salten N950
Tlf. Johan-E. Andreassen – 915 39 338

- Slaktning av torsk, laks og ørret
- Slaktning av stamfisk
- Innfrysing og pakking

 kråkøy norcod
www.krakoy.no
Kråkøy i Åfjord Kommune

FRYSELAGER

Fryselager
sentralt på Vestlandet
 permanor
Jovegen 67, 5514 Haugesund
Tlf.: 52 71 48 41
E-post: post@permanor.no
www.permanor.no

FISKEMAT

 Torungen Sjømat
FERDIGMAT AS • Holmen 6, 4842 ARENDAL
Tlf 37 01 51 66 • Epost: post@torungen.no • www.torungen.no

 HJØNNEVÅG
Livsglad mat fra havet siden 1948
www.hjoennevaag.com | Tlf.: 53 48 22 00 | firmapost@hjoennevaag.com

OPPDRETT

ANNO 1976
KVARØY
FISKEOPPDRETT
8743 Indre Kvarøy
Tlf.: +47 97 07 35 32
alf@kvaroy.no
www.kvarfisk.no

 50 ÅR
KVALITET GJENNOM GENERASJONER
 EMILSEN GRUPPEN
emilsenfisk.com

TOTALLEVERANDØR

Daglig innkomst av
fisk og skalldyr

Brygga – 3210 Sandefjord
Telefon: 33 48 30 40 – Telefax: 33 46 33 53
e-post: post@brodreberggren.no

TOTALLEVERANDØR

En bedre verden gjennom
kjærlighet til sjømat

+47 73 99 18 50
nordicgroup@nordicgroup.no
Nordicgroup.no

LAKS OG ØRRET

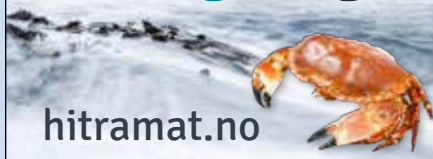
SJØMAT, VILT OG SPESIALITETER

Ring oss: 92288500
www.reinhartsen.no

REKER, SKALLDYR OG SKJELL

Hitramat

Kvalitetsprodukt
av laks og ørret

Tlf.: 73 83 77 50

www.isfjordnorway.no

Alt i fisk og skalldyr

Tel. 75 05 90 50
E-post: kjell@seloyfisk.no

HVITFISK & SKALLDYR

7273 Norddøy • Tlf 72449888 • Fax 72447418
www.seashell.no • helge@seashell.no

ARNØY LAKS AS

Arnøy Laks AS
Arnøy Laks Slakteri AS – Elvevoll Settefisk AS

Tel. +47 77 77 79 70
9194 Lauksletta – post@arnoylaks.no

TRADESJON KVALITET
RØRVIK
GOD SMÅK SIDEN 1927

Kvalitetsleverandør av hvitfisk, pelagisk og prisbelønnet fiskemat
www.rff.no • Tlf.: 74 39 24 90 • Fjordgata 9, 7900 Rørvik

Leverandør av laks og ørretfilet
www.seafoods.no

PLATINA
SEAFOOD

EXCELLENCE IN ATLANTIC SALMON
AND TROUT

www.platinaseafood.com

Grønnegt. 24 – 2317 Hamar
Butikk: tlf 62 54 08 40 • fax 62 54 08 49
Engros: tlf 62 55 30 40 • fax 62 55 30 09
post@knutstad-holen.no

LUTFISK/TØRRFISK/SALTFISK

Brødrene Andreassen Værøy AS
www.lofotfish.no

Kvalitetsprodusent av:

- Tørrfisk
- Lutefisk
- Saltfisk

Verdensmester i lutefisk 2017

Specializing in fresh airborne salmon
Aalesund - Norway

Produksjon av laks og ørret.

AS Knutshaugfisk | Tlf. 41564385 | Knutshaugveien 58, 7252 Dolmøy

• Brødr. Remø • www.Goldfish.no • +47 701 98 971 •
• Fiskerstrandvegen 168 • 6035 Fiskerstrand •

SJØMATDAGENE

10. – 11. mars 2026 på Hell

Velkommen til Sjømatdagene 2026

Sjømatdagene 2026 går av stabelen 10.–11. mars på Scandic Hell!

Vi starter med Get Together tirsdag kveld – en sosial og uformell kveld med fingermat, god stemning og innslag fra scenen. Dette er en verdifull møteplass for relasjoner og samtaler på tvers av hele næringen.

Nytt i år er at konferansen gjennomføres som én full dag onsdag 11. mars, med et program som er spekket med dagsaktuelle temaer, engasjerende innlegg og sterke stemmer fra hele verdikjeden. Her får du faglig påfyll og bransjefellesskap på sitt beste – alt på én dag!

Etter konferansen inviterer vi til den tradisjonsrike festmiddagen – med sjømatbuffé, underholdning og utdeling av Sjømatdagens ærespris.

Programmet slippes til høsten – men sett av datoen allerede nå.

Festmiddagen inkluderer aperitiff, sjømatbuffé og to enheter drikke (øl/ vin).

Vi gleder oss til å se deg på Hell i mars!

UTSTILLING SJØMATDAGENE 2026

For profilering av din bedrift har FIAS 50 utstillingsplasser tilgjengelig i prisområdet 17 500 til 40 000 kr for begge dagene.

Benytt muligheten til å treffe hele sjømatnæringa!